زنجیرە باسەکانی کۆمۆنیزمی کرێکاری 1

مەنسور حیکمەت

دنیا دوای 11ی سێپتەمبەر

دوبارە لەچاپدانەوەی حزبی کۆمۆنیستی کرێکاری کوردستان / ئۆکتۆبەری 2008

سایتی حزبی کۆمۆنیستی کرێکاری کوردستان

www.hkkurdistan.org

ئیمەیڵی حزب

hkkurdistan@yahoo.com

مەنسوور حیکمەت

دنیا دوای 11ی سێپتەمبەر

وەرگێرانی: سەعید ئەحمەد

مۆنتاژ : نوری بەشیر

دنیا دوای 11ی سێپتەمبەر

بەشی یەکەم:

جەنگی تیرۆریستەکان

دوو جەمسەری کۆنە پەرستانە

تاوانی تیرۆریستیی سامناکی 11ی سپتامبەری 2001 لەدژی بەشەرییەتو کوشتاری هەزاران کەس لە خەڵکی بێدیفاع لە ئەمریکا، جیهانی خستۆتە بەر دەروازەی یەکێك لە تاریکترینو خوێناویترین سەردەمەکانی مێژووی هاوچەرخ. ئەوەی کە دەستەی فەرمانڕەوای ئەمریکا ناوی لێ ناوە جەنگی جیهانی لەدژی تیرۆریزم، لەراستیدا چوونی جیهانە بۆ ناو قۆناغێکی تازەو، وێرانسازی لە جەنگی جیهانیی تیرۆریستەکاندا.

لە هەردوو بەری ئەم کێشمەکێشە دژی بەشەرییەدا دوو ئۆردووی سەرەکی تیرۆریزمی نێونەتەوەیی راوەستاون کە مۆری خوێناویی خۆیان داوە لە ژیانی دوو نەوە لە خەڵکی جیهانی ئێمە. لە جەمسەرێکیاندا، مەزنترین ماشێنی تیرۆریزمی دەوڵەتییو تۆقاندنو باجخۆریی نێونەتەوەیی راوەستاوە. کە پێکهاتووە لە دەستەی فەرمانڕەواو دەوڵەتی ئەمریکا، واتە تەنها هێزێك کە چەکی ئەتۆمی لەدژی ئینسان بەکارهێناوەو سەدان هەزار ئینسانی بێئاگاو بێگوناهی هێرۆشیماو ناکازاکی لەماوەی چەند چرکەیەکدا کردووەتە خۆڵەمێش، ملیۆنەها ئینسانی لە ڤێتنام کوشتووەو خاکەکەیانی بە بۆمبارانی کیمیایی بۆ ساڵەها سووتاندووەو لەکەڵکی خستووە. ناتۆو ئیئتلافەکانی دەوڵەتانی غەربی کە لە عێراقەوە تا یوگوسلافیاماڵو مەدرەسەو نەخۆشخانەی خەڵکیان بەسەریاندا روخاندووەو نانو دەرمانی ملیۆنەها منداڵیان بەبارمتە گرتووە. بۆرژوازیو دەوڵەتی ئیسرائیل، کە داگیر دەکات، دەست بەسەرا دەگرێت، کوشتار

دەکات، مەحروم دەکات. ئەمانە ئۆردوگای ئاوارەکان دەدەنە بەر بۆمبو رۆکێتو ئەو منداڵە دەساڵانانەی کە خۆیان لەباوەشی باوکیاندا پەناداوە یان لەریزی مەدرەسە راوەستاون، دەدەنە بەر گوللە. لە هیرۆشیماو ڤێتنامەوە تا گرانەداو عێراق، لە مەیدانەکانی تیربارانی ئەندۆنیزیاو شیلیەوە تا کوشتارگاکانی فەلەستین، کارنامەو مەلەفی ئەم جەمسەرە جیهانیەی تیرۆریزمی دەوڵەتیو ملهوڕیی ئەمپریالیستی، بەشێوەیەکی ئاشکراو حاشاهەڵنەگر بە بەرچاوی خەڵکی جیهانەوەیە.

لە جەمسەری بەرامبەردا، تیرۆریزمی ئیسلامیو بزووتنەوەی کۆنەپەرستانەو چەپەڵی ئیسلامی سیاسی راوەستاوە. ئەمانە کە زەمانێك خۆیان دەست سازو پەروەردەی دەستی ئەمریکاو غەرب بوون لە جەنگی ساردداو ئامڕازی ڕێکخستنی کۆنەپەرستیی محەللی بوون لەدژی چەپ لە کۆمەڵگاکانی خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا، ئێستا بوونەتە جەمسەرێکی چالاکی تیرۆریزمی نێونەتەوەییو یەکێك لە رەقیبەکانی جەنگی دەسەڵاتی بۆرژوایی لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا. مێژووی دژی ئینسانیی ئیسلامی سیاسی، لە ئێرانو ئەفغانستانو پاکستانەوە تا جەزائیرو فەلەستین لیستێکی دووردرێژە لە کۆکوژیو تاوانی دڵتەزێن. لە کوشتارە دەوڵەتیو نیمچە دەوڵەتیەکانی ئێرانو ئەفغانستانەوە تا تاوانکاریی رۆژانەی گروپەکانی تیرۆری ئیسلامی لە ئیسرائیلو جەزائیرو نێوجەرگەی ئەوروپاو ئەمریکا، لە سەرکوتی خوێناویی نەیارانی فیکرییو سیاسیەوە تا زاڵکردنی یاسا کۆنەپەرستو دژی بەشەریەکانی ئیسلام بەسەر خەڵکیداو بەتایبەت بەسەر ژناندا، لەسەربڕینو دەستبڕینە شەرعیەکانەوە تا بۆمب نانەوەو قەتلوعامەکانی نێو پاسو کافتیریاو شوێنی دیسکۆکان، ئەمانە سەرەقەڵەمی کارنامەی ئەم کۆنەپەرستانەیە.

ئێستا بڕیارە ئەم کێشمەکێشە سەدان هەزارو بگرە ملیۆنەها ئینسانی دیکە، سبەینێ لە ئەفغانستانو دوو سبەی لە هەر گۆشەیەکی دیکەی جیهان، بکاتە قوربانی. دەبێ لەبەرامبەر ئەمەدا رابووەستین.

پڕوپاگەندەی جەنگی:

شانبەشانی ئەم ریزبەستنە سەربازیەیە، ئیمە ریزبەستنی ئایدۆلۆژییو ئیعلامیی ئەم دوو ئۆردوگایە دەبینین. درزتێکردنو روخاندنی ئەم دیوارە ئیعلامیەیەو، دەرکێشانی حەقیقەت لەپشتی شەپۆلێکی مەزن لە ریاکاریو درۆ کە جیهان لووش دەدات، مەرجی یەکەمی رێکخستنی ریزێکی سەربەخۆیە لە بەشەرییەتی ئازادیخواز لەبەرامبەر جەنگی جیهانیی تیرۆریستەکاندا.

لەم روبەڕوبوونەوەیەی دواییدا خواست یان مەبەستێکی بەم جۆرەی هەیە، بەڵکو لەبەرئەوەی کە لە جەرگەو شانبەشانی ئەم کێشمەکێشە تازەیە خەڵکی ئێرانو لەپێشەوەیاندا کۆمۆنیزمی کرێکاری حکومەتی ئیسلامی دەکێشنە خوارەوە. شکستی جمهوری ئیسلامی گەورەترین گورز دەبێت لە پەیکەری ئیسلامی سیاسی. ئەگەر چارەسەرکردنی مەسەلەی فەلەستین مەرجی لەنێوبردنی زەمینە سیاسیو فیکریو کلتوریەکانی گەشەی ئیسلامی سیاسیە لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستو لە ئاستی جیهانیدا، ئەوا شکستی جمهوری ئیسلامی مەرجی تێکشاندنی ئەوە وەکو بزووتنەوەیەکی خوازیاری دەسەڵات لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا. بەبێ جمهوری ئیسلامیی ئێران ئیسلامی سیاسی لەئاستی خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا دەبێتە رەوتێکی ئۆپۆزسیۆنی بێئاسۆو بێئایندە. (درێژەی هەیە)

دواکەوتووی دیکە بەسەر خەڵکی ئەفغانستاندا لەگەڵ یەکتریدا بەندوبەست دەکەن. ئێران‌و سعودیەو پاکستان‌و شێخ نشینەکانی خەلیج، ئەم کۆنەپەرستترین رژێمانەی جیهانی ئەمڕۆ، هاوپەیمانانی رەسمیی‌و عەمەلیی غەربن لەم کێشمەکمێشەدا. تەنانەت لە حاڵەتی هەرەسهێنانی دەوڵەتە ئیسلامی‌یەکانیشدا، ئالتەرنەتیڤی حکومەتیی جێ‌مەبەستی غەرب لەناوچەکەدا حیزبە راستە کۆنەپەرست‌و نیزامە پۆلیسی‌و سەربازییەکان دەبێت.

ئەمریکا مێژوو دروست ناکات

بەڵام غەرب ئایندەی ئەم رەوەندە دیاری ناکات. سیاسەتی ئێستا و کردەوەکانی ئەمریکا بمانەوێ‌و نەمانەوێ چوارچێوە سیاسی‌یەکانی ئێستای خۆرهەڵاتی ناوەڕاست دەشێوێنێ، بەڵام ئەوە کۆمەڵێك هێزی دیکەن کە تایبەتمەندی‌یەکانی ئەو ئالتەرنەتیڤە دیاری دەکەن کە لەئایندەدا شکڵ دەگرێت. گومان لەوەدا نییە کە روبەڕوبوونەوەی غەرب لەگەڵ ئیسلامی سیاسیدا دەبێتە مایەی لاوازبوونی بزووتنەوەی ئیسلامی‌و حیزب‌و دەوڵەتەکانی ئەم بزووتنەوەیە. بەڵام ئەم کێشمەکێشە لە گۆڕەپانێکی خاڵیدا رونادات. خۆرهەڵاتی ناوەڕاست، هەروەکو خودی غەرب، شانۆی کێشمەکێشی نێوان کۆمەڵێك بزووتنەوەی کۆمەڵایەتی‌یە کە بەرلەم کێشمەکێشەی بۆرژوازی غەرب لەگەڵ ئیسلامی سیاسیدا وجودیان بووەو رەوەندی سیاسی کۆمەڵگا جیاجیاکانیان شکڵ پێداوە. کێشمەکێشی غەرب لەگەڵ ئیسلامی سیاسیدا، بەهەموو گرنگی‌یەکەوە کە هەیەتی، هێزی بزوێنەرو مۆتۆری بەرەوپێشەوەبردنی مێژوو نییە لەم کۆمەڵگایانەدا، بەپێچەوانەوە، خۆی دەچێتە چوارچێوەی ئەم مێژووەوەو هەر لەم چوارچێوەیەدا راڤە دەکرێت. ململانێ لەسەر دیاریکردنی نەزمی نوێی جیهانی کۆمەڵێك ئەکتەری گرنگتری هەیە. چینە کۆمەڵایەتی‌و بزووتنەوە سیاسیەکانیان چ لە غەرب‌و چ لە خۆرهەلاتی ناوەڕاستدا، بۆ دیاریکردنی ئایندەی سیاسی‌و ئابووری‌و کەلتوری جیهان ریزبەندی‌یان کردووە. ئەوە بزووتنەوەکانن کە سەربەخۆ لە خواستی سەران‌و سیاسەتمەدارانی غەرب‌و سەرکردەکانی ئیسلامی سیاسی، دوا ئاراستەی ئەم رەوندانە دیاری دەکەن.

بەشێوەیەکی دیاریکراو، تا ئەو جێگایەی پەیوەندنی بە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستەوە هەیە، تەنانەت ئەگەر غەرب خوازیاری پاشەکشەپێکردنێکی جوزئیی ئیسلامی سیاسی‌و پێناسەکردنی بنەماکانی پێکەوەژیانێکی تازەش بێت لەگەڵیدا، بزووتنەوە سۆسیالیستی‌و ئازادیخوازو عیلمانیەکان لە ناوچەکەدا لەم هەلومەرجە تازەیەدا سەربەخۆ لە نەخشەکانی غەرب دێنە سەر شانۆ. بۆ نموونە بەڕای من ئیسلامی سیاسی لە ئێراندا دەڕوخێت، نەك لەبەر ئەوەی کە غەرب

ئاڵای توندڕەوان لە هەردوو ئۆردوگادا لەدوورەوە ئاشکرایەو دەبینرێت. دنیای ئاڵۆزی ئەمڕۆ ئیتر پێشوازی‌یەکی ئەوتۆ لەم بیروبۆچوونە کرچ‌وکاڵانە ناکات. ئالای چەرخانی‌و جینگوئیسمی ئەمریکایی‌و غەربی، راسیزم، زۆربلێ‌یی "شەڕی شارستانیەتەکان"و شتی لەم بابەتە تەنها دەتوانێ لە گۆشەوکەنارێکی کۆمەڵگای غەربی‌دا نفوز پەیدا بکات. سەرانی ئەمریکاو دەوڵەتەکان‌و میدیای غەربی خۆیان دەزانن کە ئەم بیروبۆچوون‌و هەڵوێستە کرچ‌و کاڵانە ناتوانێت چوارچێوەی ئایدۆلۆژی‌و ئیعلامی کێشمەکێشێك پێکبهێنن کە چوونەتە ناویەوە. لە جەمسەری بەرامبەریشدا بیرۆکەی جیهادی ئیسلامی، خوێنڕشتنی بێ‌جیاوازی چ لەڕێگای "خودا"و ئاییندا، چ بۆ "ئازادی قودس"و رزگار کردنی خاکی ئیسلام لە چنگاڵی زایۆنیزم‌و ئەمپریالیزمی خوێنخۆری جیهانیی، بەشێوەیەکی گشتی تەنها لەنێو ریزەکانی خودی توندڕەوەکان‌و هەڵسووڕاوانی ئیسلامی سیاسی‌دا برەوی هەیەو جەماوەری خەڵك لە کۆمەڵگای هاوچەرخ لە پانایی خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا ناهێنێتە پشتی خۆی. ئەو مشتومرە ئیعلامی‌و نەبەردە ئایدۆلۆژی‌یانەی کە بڕیارە ئەم کێشمەکێشە عەسکەری‌یە خوێناوی‌یە پاساو بکات کە بەڕێوەیە، ناتوانێ لەسەر ئەم لێکدانەوە ساف‌وسادە توندڕەو، سکتاریستی‌و ساویلکانانەیە بینا بکرێت. ئەوەی کە سەرەنجام دەتوانێ جەماوەری فراوانی خەڵك لە غەرب‌و خۆرهەڵاتی ناوەڕاست بکێشێتە کامی ئەم جەنگەوەو لە پاڵ هەردوو لایەنی ئەم بەرامبەرکێ کۆنەپەرستانەیەدا رایان بگرێت، ئەم بیروبۆچوونە کرچ‌وکاڵانە نییە، بەڵکو لێکدانەوەو پاساوی لەمانە ئێسك سووکترە کە تاکو ئێرەش شاهیدی پەرەسەندنی خێرایان بووین.

لە فۆرمۆڵەی غەربی‌یەکاندا، بەجیا لە ئاماژە چەقۆکێشانەکانی بوش، "بەشەرییەتی شارستانی" لەبەرامبەر بەڵای تیرۆریزمدایە. ئەمریکا وەکو رابەری ئەم بەرەی شارستانیەتە نیشان دەدرێت. ئامانج پووچەڵکردنەوەی تیرۆریزم‌و سپاردنی تیرۆریستانە بە دادو عەدالەت. مەسەلەکە بەڕواڵەت لە هێرش بۆ سەر عێراق‌و بۆمبارانی بەلگراد سروشتی‌ترە. چ کەسێك ئەتوانی لەسەر سیاسەتە عەسکەری‌یەکەی گلەیی لە "ئەمریکا" بکات لەکاتێکدا کە 6000 کەس لە "خەڵکەکەیان" بەو شێوە دڕندانەیە کوشت؟ چ شتێك لە کاردانەوەی عەسکەریی دەوڵەتی ئەمریکا بۆ لێدان لەم تیرۆریزمەو پاراستنی "هاووڵاتیانی"و، بگرە خەڵکی جیهان، لە تاوانەکانی ئایندە کە ڕەنگە بەڕیوە بێت بەڵگەنەویستترە؟ بۆ ئامادەبوون لە یانەی "بەشەرییەتی شارستانی"دا هیچ مەرجێکی نەتەوەیی‌و نەژادی‌و دینی‌یان دانەناوە. داواکاران هەر ڕەنگ‌و شێوەو دین‌و رابردوویەکیان هەبێت، کافی‌یە فۆرمی پشتیوانی لە ئەمریکا پڕبکەنەوە. پڕوپاگەندەی جەنگیی ئەم جارە بڕیار نییە نەژادی، نەتەوەیی، دینی‌و تەنانەت سیاسی‌یش بێت. مەسەلە پاراستنی هەناردنی نەوت، دیفاع لە دیموکراسی‌و گێڕانەوەی کوێت بۆ شێخەکانی نییە. ئەگەر سوپای ئەمریکا جارێکی دیکە بۆ دووبارە کردنەوەی ئەوەی کە پێش ئەمە چەندین

جار ئەنجامیداوە خۆی ئامادە دەکات، وانیشان دەدات کە بۆ دیفاع کردنە لەمافی ژیان، دیفاعە لەمافی سەفەر، لەمافی نەتەقینەوەی ئینسانەکان لەگۆشەی ماڵو شەقامەکانیان. تاوانی 11ی سپتامبەر، بەهێزترین چوارچێوەی ئایدۆلۆژیو ئیعلامیی تاکو ئێستای فەراهەم کردووە بۆ دەخالەتگەریی عەسکەریی ئەمریکاو ناتۆ لە گۆشەو کەنارە دووردەستەکانی جیهان. لەم ساتەدا جیاکردنەوەی جەماوەری فراوانی خەڵك لە غەربدا لەسیاسەتی عەسکەریی دەستەی حوکمڕانی ئەم وڵاتانە پێویستیی بە کارێکی هەرقلیی هۆشیارکردنەوە هەیە. ئەم هاوسەنگیەیە فیکرییە رەنگە لەگەڵ ئاڵوگۆڕی تازەدا بەخێرایی بگۆڕێت، بەڵام لەم ساتەدا تێزی "مشتومڕی شارستانێتی لەگەڵ تیرۆریزمدا"، کۆنترۆڵی بیروڕای گشتیی لە غەربدا داوەتە دەستی سیاسەتمەدارانو میدیای غەربی.

لە جەمسەری بەرامبەریشدا چوارچێوەیەکی ئاڵۆزو تاڕادەیەك کاریگەر بۆ بەرگری لە ئیسلامی سیاسیو تیرۆریزمی ئیسلامی خەریکە شکڵ ئەگرێت. کەم کەس جورئەتی ئەوەی هەیە کە دیفاع لە شەلاڵی خوێن کردنی هەزاران کەس لەم تاوانە ئاشکرایەدا بکات. تەنانەت جانەوەرانی دەسەڵاتدار لەئێرانو ئەفغانستانیش ناچارن قسەکانیان چاك بکەن. دیفاعی ئاشکرا لە ئیسلامی سیاسیو تیرۆریزمی ئیسلامی ئالای ئەم جەمسەرە نابێت. لایەنی ئیسلامی لە جەنگی تیرۆریستەکاندا پشت بە لێکدانەوەو پاساوێکی کارا، بەڵام کۆن، بۆ تیرۆریزم دەبەستێت کە کۆڵەکەیەکی "دژی- ئەمپریالیزم"ی وردە بۆرژوایی جیهانی سێیەمو بەتایبەتی خۆرهەڵاتی ناوەڕاست بوو. ئێمە 7 ساڵ پێش ئێستا لەئاکامی شەپۆلێك لە ئینسان کوژیی ئیسلامیی لە ئیسرائیلو میسرو جەزائیر، لە ستوونی یەکەمی (ئەنتەرناسیۆنال)دا راشکاوانە پەردەمان لەڕووی ئەم دیفاعە کۆنەپەرستانەیە لە تیرۆریزم هەڵماڵیو مەحکوممان کرد. بێسوود نییە ئەگەر ئەو نووسینە کورتە لێرەدا بهێنینەوە:

"شەپۆلێك لە ئینسان کوژیی ئیسلامی، خۆرهەڵاتی ناوەڕاستو باکوری ئەفریقای گرتۆتەوە، قوربانیانی ئەم شەپۆلە، سادەترین خەڵکانی سادەن. لە میسرو جەزائیر خەڵکی بیانی، بە کرێکارو گەشتیارو بازنشستەوە دەدەنە بەر گوللەو سەریان دەبڕن، ریزی منالانی خوێندنگای سەرەتایی بە بۆمب کوشتار دەکەن، ئەو کچە لاوانەی کە مل بە زەواجی زۆرەملێ نادەن شەلاڵی خوێن دەکەن. لە گردی ئایو رێبوارانی بێئاگا بە منالو پیرو لاوەوە لە شەقامو پاسەکاندا دەکوژن. وە قارەمانانە، لە ئیسرائیلەوە تا جەزائیر، بەشەرییەتی سەرسام دڵنیا دەکەنەوە کە ئەم "خەباتی چەکدارانە"یە درێژەی دەبێت.

سەردەمانێك چەپی تەقلیدیو "دژی ئەمپریالیست" زەبروزەنگی کوێرانەو هەوسارپچڕیوی رەوتە جیهان سێیەمیو دژی غەربییەکانیان ئەگەر بەستایشەوە سەیرنەکردایە لانی کەم

ئەمە کێشمەکێشێکی سیاسی یە

"جەنگی درێژخایەن لەدژی تیرۆریزم"، واتە جەنگی دەسەڵاتی ئەمریکا لەگەڵ ئیسلامی سیاسیدا، دوای ئەفغانستان تەنانەت ئەگەر هەردوو لایان لەهەندێ بڕگەدا دەست بۆ کردەوەی سەربازیی لێرەولەوێو کردەوەی تیرۆریستی لەدژی یەکتریش ببەن، لەناوەڕۆکدا کێشمەکێشێکی سیاسی دەبێت. ئامانجی ئەم جەنگە لەلایەن ئەمریکاوە نەهێشتنی ئیسلامی سیاسی نییە. بەپێچەوانەی دەستخۆشانە ئیعلامیەکانی دووەمی خوردادییەکان (مەبەست لەباڵی خاتەمییە- وەرگێڕ) ئەوە جەنابی خاتەمیو سیاسەتە ژیرانەکەی نەبوو کە "ئێرانی لە بۆمباران نەجات دا". هێرش بۆ سەر ئێرانو بۆمبارانێکی لەم جۆرە لەبنەڕەتەوە لە بەرنامەی غەربدا نییە. ئەو وێنایەی کە دوای ئەفغانستان ئەمریکا یەك لەدوای یەك لەگەڵ ئەو وڵاتانەدا دەچێتە شەڕەوە کە رۆژێك بەتیرۆریست لە قەڵەمی داون، زۆر ساویلکانەیە. مەبەستی غەرب لەم هێزنیشاندانەدا نەك نابوودی ئیسلامی سیاسی وەیان تەنانەت مەرج نییە روخاندنی دەوڵەتە ئیسلامییەکانیش بێت، بەڵکو پێقبووڵکردنی هەژموونی سیاسی خۆیەتی بە بزووتنەوەی ئیسلامیو دیاریکردنی رێوشوێنی گەمەکەیە. لەڕوانگەی ئەمریکاوە ئەم بزووتنەوەیە دەبێ سنووری خۆی بزانێت. دەبێ قەڵەمڕەوی عەمەلیاتەکانی خۆی بە ناوچەکە بەرتەسك بکاتەوە، جێوشوێنی خۆیو جێگاوڕێگای تایبەتی ئەمریکا دەرك بکات. نەتەنها دەوڵەتە ئیسلامییەکان دەتوانن لەسەر کار بن، بەڵکو تەنانەت تیرۆریزمیش مۆڵەتی هەیە، بەو مەرجەی قوربانییەکانی ئەم تیرۆریزمە کۆمۆنیستەکانو چەپەکانی ئێرانو ئەفغانستانو پاکستانو تورکیا بن. بەڵام پەلامار لەناو خاکی ئەمریکا خۆیدا ئەمە ئیتر هەڵەیەکی زیادەیە. ئەمریکا دەیەوێت ئەم دەرسەو ئەم هاوسەنگیەیە بباتە خۆرهەڵاتی ناوەڕاست.

ئەمە جەنگێکی دەسەڵاتە نەك کێشمەکێشێك لەسەر ئیسلام، لیبراڵیزم، دیموکراسی غەربی، ئازادی، مەدەنییەت، ئاسایشو ئارامی یان تیرۆریزم. ئەمە نەبەردێکە لەنێوان ئەمریکای زلهێز لەگەڵ بزووتنەوەیەکی سیاسی خوازیاری دەسەڵات لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا، کە مەودایەکی هەڵسووڕانی جیهانیی هەیە، بۆ پێناسەکردنی هاوسەنگییەکی سیاسیو دیاریکردنی قەڵەمڕەوەکانی نفوزو هەژموونیی خۆی. غەرب بەشوێن پێکهێنانی دیموکراسییە غەربییەکانەوە نییە لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا. ئەمریکاو پاکستانو ئێرانو تەیفی فراوانی کۆنەپەرستان لە ناوچەکەدا لەئێستاوە خەریکن بۆ سەپاندنی حکومەتێکی ئیستبدادیو

غەربیی‌یەکاندا سەری هەڵداوە. ئەم ڕەوتە لە بەشێك لە جیهان‌و لە وڵاتانێکی زۆر گرنگی وەکو ئێران‌و پاکستان، یان بەرەسمی لە دەسەڵاتدایە وەیان قورساییەکی سیاسی زۆری هەیە. گۆشەیەکە لە کێشمەکێش لەسەر ئایندەی فەلەستین‌و ئیسرائیل. لە جمهوری‌یەکانی پێشووی سۆڤێتدا، هەنگاوێك لەم لای جبەخانە ئەتۆمی‌یەکانەوە، ڕاوەمشك دەکات. لە خودی غەربدا، لەسایەی پارەی سعودیەو کۆمەکی دەوڵەتیی‌و ئایدۆلۆژی ڕیسوای (هەرکۆمەڵگایەو کەلتووری خۆی)، پۆل پۆل لاوانی ئەو مەڵبەندانە دەکاتە ئەندامی خۆی کە گیرۆدەی ئیسلام بوون. لەڕوانگەی غەربەوە ئەم ئیسلامە سیاسی‌یە ئیتر ئەو ڕەوتە دەستکەلاو گوێڕایەڵە نییە کە بڕیار بوو لە ئابلۆقەدانی سۆڤێتدا دەوری هەبێت، بەر بە دەسەڵاتی چەپ بگرێت لە شۆڕشی دژی پاشایەتی ئێراندا وە ببێتە دەردی سەر بۆ عەرەفات‌و ناسیۆنالیزمی عەرەب. ئێستا ئەم دیاردەیە ئیدعای زۆرتری هەیە. لەژێر سایەی غەرب هاتۆتە دەرەوە. وە لە 11ی سپتامبەردا، لەڕوانگەی ئەمریکاوە، ئیسلامی سیاسی پێی زیاد درێژ کرد. هێرشی تیرۆریستی لەم ئاستەو لە نێوجەرگەی ئەمریکادا، چەخماخەی ئەم هێزنیشاندانە حەتمی‌یەی لێدا. ئەم ڕووداوانە لەبنەڕەتدا چەند بەش‌و قۆناغێکی جیاجیای جەنگێکی دەسەڵات پێکدەهێنن لەنێوان ئەمریکاو غەرب لەگەڵ ئیسلامی سیاسیدا. لەڕوانگەی ئەمریکاوە ئەمە نەبەردێکە لەگەڵ دەوڵەتە ئیسلامی‌یەکان، حیزبە ئیسلامی‌یەکان‌و تێکڕای بزووتنەوەی ئیسلامی سیاسیدا. تاڵیبان، لاوازترین‌و لەرزۆکترین‌و پووچترین سومبلی دەسەڵاتی ئیسلامی سیاسی‌یە لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستداو سەرەنجام لەڕوانگەی ئەمریکاوە گونجاوترین خاڵی چوونەژوورەوەیە بۆ ناو ئەم جەنگی دەسەڵاتە هەمەلایەنەیە. سەرکەوتنی ئەمریکا لە ئەفغانستان لەروی سەربازیی‌و عەمەلی‌یەوە، دەست لە بناغەکانی دەسەڵاتی ئیسلامی سیاسی نادات. خۆیان ئەمە دەزانن. مەڵبەندە سەرەکی‌یەکانی دەسەڵات لەپلەی یەکەمدا لەئێران، سعودیە، وە لە ڕێکخراوە ئیسلامی‌یەکانی میسرو لوبنان‌و فەلەستیندایە. بەڵام ئەمە جەنگی دەسەڵاتە، جەنگی مان‌و نەمان نییە. ئەفغانستان تاقە مەیدانە کە تیایدا بەشێوەیەکی واقعی، لانی کەم لەچوارچێوەی ئێستای جیهاندا، ڕوبەڕووبوونەوەیەکی سەربازیی لەنێوان ئەمریکاو ئیسلامی سیاسیدا ئیمکانی هەیە. تاقە مەیدانێکە کە "جەنگی درێژخایەن لەدژی تیرۆریزم" دەتوانێ بە کردەوەیەکی سەربازیی بەرچاوو خێرا دەست پێبکات بۆئەوەی هەموو شتێك بەیەکجاری بدات بەسەریەکدا.

منصور حكمت
دنیا دوای 11ی سێپتەمبەر

چاوپۆشی‌یان لێئەکرد. ستەمێك کە لە میللەتانی مەحروم‌و گەلانی ستەمدیدە دەکرا بە قەولی ئەمان ئەم تیرۆریزمەی وەکو کاردانەوەیەکی بەرحەق پاساو دەکرد. تیرۆریزمی گروپە فەلەستینی‌یەکان، ڕەوتە موسڵمانەکان وەیان سوپای ڕزگاریخوازی ئیرلەندا، کە قوربانی‌یەکانیان ڕۆژلەڕۆژ زیاتر خەڵکی بێدیفاع‌و بێئاگای مەدەنی دەگرتەوە، نموونە بەرجەستەکانی ئەم تیرۆریزمە "بەرحەقە" بوون لە سەردەمەکانی پێشوودا. تیرۆریزمێك کە بەڕواڵەت وەڵامی ستەمەکانی ڕابردووو ئێستای ئەدایەوە، تیرۆریزمێك کە بەڕواڵەت لە کاردانەوە بە زەبروزەنگ‌و سیاسەتە دژی ئینسانی‌یەکانی دەوڵەت‌و دەسەڵاتە سەرکوتگەرەکان سەری هەڵدابوو. سەیر لەوەدایە کە دەوڵەتی ئیسرائیلیش بەدرێژایی چەندین ساڵ ڕێك هەر بەم پاساوە، واتە بە پشتبەستن بە کۆکوژی‌یە لەوەسف نەهاتووەکانی فاشیزمی هیتلەری‌و ڕەوتە دژی یەهودی‌یەکان لە وڵاتانی جۆراوجۆردا لەدژی خەڵکی یەهود، سەرکوتی زەبروزەنگاویی خەڵکی مەحرومی فەلەستین‌و کوشتاری هەموو ڕۆژەی لاوانی فەلەستینی پاساو کردووە.

ئەم جۆرە پاساوەو، تیرۆریزمێکی کوێرانە کە بە پشتبەستن بەم پاساوانە لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا، چ لەلایەن ڕێکخراوە عەرەب‌و فەلەستینی‌یەکان‌و چ لەلایەن دەوڵەتی ئیسرائیلەوە بەڕێوە چووە، هەمیشە لەلایەن کۆمۆنیزم‌و چینی کرێکارەوە ڕیسواو مەحکوم بووەو مەحکومە. بچووکترین پەیوەندی واقعی‌و مەشروع نەبووەو نییە لەنێوان ئەو میحنەتە سامناکانەی کە لەسەدەی ئەخیردا بەسەر خەڵکی یەهوددا هاتووە لەگەڵ سەرکوتگەری‌و تاوانەکانی دەوڵەتی ڕاست‌و توندەڕەوی ئیسرائیل لەدژی خەڵکی فەلەستین. بچووکترین پەیوەندی واقعی‌و مەشروع نەبووەو نییە لەنێوان ئەو دەردو کوێرەوەری‌یانەی کە خەڵکی فەلەستین چەشتوویانە لەگەڵ تیرۆریزمی ئەو ڕێکخراوانەی کە دراونەتە پاڵ ئەم خەڵکە، چ ئیسلامی‌و چ غەیرە ئیسلامی. ئەمە بەدکەڵك وەرگرتن‌و سەرمایەگوزاری کردنی ڕەوت‌و باڵەکانی بۆرژواییە، بە دەوڵەتی‌و نا دەوڵەتی‌یەوە، لە کوێرەوەری‌یەکانی خەڵکی مەحروم. مەحکومکردن‌و لەمەیدان وەدەرنانی ئەم تیرۆریزمە لەلایەن چینی کرێکارەوە، بەتایبەتی لەوڵاتانی ناوچەکەدا، مەرجێکی بنەڕەتیی بەدەستهێنانی جڵەوی خەباتی کۆمەڵایەتی‌یە لەلایەن کرێکارەوە بۆ کۆتایی هێنان بەم کوێرەوەریانە.

شەپۆلی تازەی ئینسان کوژیی ئیسلامی، بەتایبەت لە باکوری ئەفریقیا، وادیارە ئیتر تەنانەت پێویستی بەم جۆرە پاساوە سیاسی‌یەش نییە. عەمامەیەك‌و تفەنگێك، گشت ئەو شتەیە کە بۆ دەستپێکردنی ئەم جیهادە چەپەڵە لەدژی ئینسانییەت پێویستە. ئەمە گانگستەریزمی ئیسلامی‌یەو چاوگەکەی ڕژێمی دەسەڵاتداری ئێرانە. چارەنووسی ئەم ڕەوتەش هەر لەئێران یەکلایی دەبێتەوە." (م. حیکمەت، ئەنتەرناسیۆنال–ی 16، نۆڤەمبەری 1994) بە پەرەسەندنی

ئەم کێشمەکێشەو بەتایبەت بە هێرشی پێشبینیکراوی ئەمریکاو هاوپەیمانەکانی بۆسەر ئەفغانستان، "دیفاعی دژی ئەمپریالیستی" لە رەوتی ئیسلامیو تەنانەت پاساوکردنی کردەوە تیرۆریستییەکانیان بە بەهانەی تاوانکاریو سەرکوتگەرییەکانی ئەمریکاو ئیسرائیلەوە دەتوانێ جارێکی دیکە جێگای خۆی لەناو خەڵكو حیزبە سیاسییەکانی خۆرهەڵاتی ناوەڕاستو هەروەها چەند بەشێك لە چەپی رادیکاڵی تەقلیدیو روشنفکریی کۆمەڵگاکانی غەربدا بکاتەوە. پەناگای عەقیدەیی سەرەکی گانگستەریزمو کۆنەپەرستیی ئیسلامی لەم شەڕی دەسەڵاتەدا، شیعارە بۆگەنو بەئاشکرا دژی بەشەرییە دینیو ئیسلامییەکان نابێت، بەڵکو ئەم بەناو "دژی ئەمپریالیزم"ە میللی–دینیو وردە بۆرژواییە دەبێت.

هیچ بزووتنەوەیەکی جەماوەریی لەبەرامبەر جەنگی تیرۆریستەکاندا ناتوانێ بەبێ پەردەلەڕوو هەڵماڵینو تێکشکاندنی ئەم چوارچێوە عەقیدەییانەو پڕوپاگەندە جەنگییە ریاکارانەیە لە هەردوو بەری ئەم کێشمەکێشە کۆنەپەرستانەیەدا سەرکەوتن بەدەست بێنێت.

کێشمەکێشەکە لەسەر چی یە

ئەمە لە هەردوو لاوە شەڕی دەسەڵاتە. تیرۆریزم واقعییەتێکی ئەم کێشمەکێشەیە، بەڵام ئەم مشتومڕە، وە جەنگێك کە خەریکە ئاگر بسێنێت، لەسەر تیرۆریزم نییە. هەمووان دەزانن کە چوونەژوورەوەی ئەمریکا بۆناو ئەفغانستانو تەنانەت دەستگیرکردنی بن لادن بەقەد سەرەدەرزییەك لەو کەمپینە تیرۆریستییەی کە لەلایەن رەوتی ئیسلامییەوە هەڕەشە لە غەرب ئەکات کەم ناکاتەوەو هێمنیو ئاسوودەییەکی زیاتر بۆ دانیشتووانی ئەوروپاو ئەمریکا دابین ناکات. بەپێچەوانەوە، تەنانەت مەترسییەکە زۆرتر دەکات. مەسەلەی فەلەستین ئەو قەڵەمڕەوەیە کە تیایدا ئەمریکاو بزووتنەوەی ئیسلامی راستەوخۆ لەگەڵ یەك ڕووبەڕوو دەبنەوە. بەڵام ئەم کێشمەکێشە بەمانای تایبەتی وشەکە لەسەر یەکلایی کردنەوەی مەسەلەی فەلەستینیش نییە. سیاسەتی راگەیەنراوی ئەمریکا، واتە شەڕێکی عەسکەریی "فراوان، دێژخایەنو هەمەلایەنە" بە ئاشکرا هەردوو مەسەلەکە، واتە مەسەلەی فەلەستینو مەسەلەی تیرۆریزمی ئیسلامی، خەستتر دەکاتەوە. نەتەنها ئەمە، بەڵکو شەڕی ناوخۆیی پێشبینیکراو لەپاکستان بە کۆمەڵێك ئاکامی زۆر وێرانکەرەوە لەناوچەکەو لەئاستی جیهانیدا، وە ئەزمەی قووڵی حکومەتیی لە وڵاتانی بەڕواڵەت سەقامگیری ئێستای خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا، ئەشێ لە ئەنجامە بەراییەکانی ئەم سیاسەتە عەسکەرییە بێت. خۆیان ئەمە بەباشی دەزانن. بەڵام بۆ ئەمریکا، مەسەلەی سەرەکی لەم نێوەدا جێخستنو پەرەپێدانی هەژموونیو دەسەڵاتی سیاسیو سەربازیی خۆیەتی بەسەر

منصور حکمت — دنیا دوای 11ی سێپتەمبەر

یەکەم، تەنانەت ئەگەر ئەوەشیان قبووڵ بێت کە تیرۆریزمی ئیسلامیو ئەو نەفرەتە دژی غەربییەی کە ئەم تیرۆریزمە لەسەری ئەلەوەڕێت، واقعییەتێکی سیاسییەو رێگاچارەیەکی سیاسی هەیە، ئەوان تەنها کاردانەوەیەکی سیاسی بە هێرشێکی فیزیکیو سەربازیی گەورە کە لەناوخۆی خاکی ئەمریکادا ئەنجام دراوە بەکافیو گونجاو نازانن. میلیتاریزم کۆڵەکەیەکی ئایدۆلۆژی رەسمییە لە ئەمریکاو بەردی بناغەی پێناسەی ناسنامەی ئەوە وەکو زلهێزێك. لەم دیدگایەوە هێرش بۆ سەر ئەمریکا تەنها دەکرێ بە هێرش بۆسەر کەسێکی دیکەو جێگایەکی دیکە وەڵام بدرێتەوە. بۆ ئەمریکا تۆڵەسەندنەوەی 11ی سپتامبەر، سەربەخۆ لە ماهییەتو زەمینەو خەسڵەتەکانی ئیسلامی سیاسیو تیرۆریزمی ئیسلامی، تەنها دەکرێ کردەوەیەکی سەربازی بێت. ئەم کردەوە سەربازییە دەبێ گەورەبێت، دەبێ "رقو دەسەڵاتی ئەمریکا"، زەبروزەنگی ئەمریکا، نوێنەرایەتی بکات. بەڵام کردەوەی سەربازیی گەورە پێویستیی بە مەیدان هەیە. جەنگ پێویستی بە مەیدانی جەنگ هەیە. هەڵبژاردنی ئەفغانستان لەبەر بوونی بن لادن نییە لەوێ، بەپێچەوانەوە هەڵبژاردنی بن لادن لەبەر ئەوەیە کە لە ئەفغانستاندایە. کەم نین لە ئەمسالی بن لادن، لەسەرانی تیرۆریزمی ئیسلامی کە بە ئاشکراو نهێنی لە ئێران، بریتانیا، فەرەنسا، میسر، پاکستان، لوبنانو فەلەستین، چیچانو بۆسنە دەژین. ئەو وێنایەی کە تیرۆریزمی ئیسلامی تۆڕێکی هەرەمییە بە پێکهاتەیەکی ئیداری دیاریکراوەوە کە بن لادن لەسەرەوەی راوەستاوە، گاڵتەجارییە. بە عەقڵەوە ناچێت خامەنائییەك لەم پێکهاتەیەکی ئیدارییەدا لەژێر سەرکردایەتی بن لادن بووبێت. ئەفغانستان، دەروازەیە. ئەو گۆڕەپانەی کە دەکرێ مەیدانی کردەوەیەکی گەورەی سەربازی بێت. ئەفغانستان تەنها مەیدانی شیاوە بۆ "تۆڵەسەندنەوەی ئەمریکا" لە مەودایەکی سەربازیی فراوانو سامناکدا کە دەستەی حوکمڕانی ئەم وڵاتە بەڵێنی داوە. لەدەرەوەی ئەفغانستان وەها ئامانجێکی سەربازیی کە بکرێ دیاری بکرێتو هێرشی بکرێتە سەر لەئارادا نییە. تازە لێرەشدا سەرانی غەرب دادوبێدادی ئەوەیانە کە تەلاری هێندە بەرزو پردی هێندە گەورەی تیا نییە بۆ وێران کردنی.

دووەم، هەروەك لە بەشی پێشوودا وتم، ئەو شتەی کە بڕیارە لەپشتی کێشمەکێش لەگەڵ تاڵیبانو بن لادن لە ئەفغانستاندا یەکلایی بکرێتەوە، پەیوەندیو هێزهاوسەنگیی ئەمریکاو غەربە لەگەڵ ئیسلامی سیاسیدا. "جەنگی درێژماوە لەدژی تیرۆریزم" ناوی رەمزیی هێزنیشاندانێکە بە ئیسلامی سیاسی. جەنگێکی دەسەڵاتە کە لەڕوانگەی ئەمریکاوە دەبێ لەپێناوی پێناسەکردنی کۆمەڵێك تایبەتمەندی پایداری نەزمێکی نوێی جیهانیی لەدوای هەرەسی سۆڤیێتەوە درەنگ یان زوو دەبێ ئەنجام بدرێت. ئیسلامی سیاسی، ئەم بەهەرمە لاوەکییەی جەنگی سارد، لەدوای هەرەسی سۆڤیێتەوە وەکو کەمپێکی بۆرژوایی خوازیاری دەسەڵات لە وڵاتانی خۆرهەڵاتی ناوەڕاستو لە مەڵبەندە "ئیسلامی"یەکانی خودی کۆمەڵگا

جیهاندا وەکو تاکە زلهێز. چارەسەری مەسەلەی فەلەستین یان خەبات لەدژی تیرۆریزمی ئیسلامی ئامانجی ئەم سیاسەتە نییە. پتەوکردن و پەرەپێدانی جێوشوێنی جیهانیی ئەمریکا، لە جەرگەی ئەو گوشارو هەروەها ئەو دەرفەتانەی کە تاوانی 11ی سپتامبەر هێناویەتی‌یە ئاراوە، ئامانجی سەرەکی ئەم سیاسەتەیە.

بۆ ئسلامی‌یەکانیش ئەمە شەرێکە لەسەر دەسەڵات. نە دەردو کوێرەوەری‌یەکانی خەڵکی فەلەستین و نە زوڵم و ستەمی مێژوویی غەرب لە شەرق، سەرچاوەی ئەم تیرۆریزمە نییە. ڕەوتی ئیسلامی لەپێناوی مانەوەو پاراستنی جێوشوێنی ڕوو لە نشێوی خۆی و سەرەنجام بۆ پەرەپێدانی جێوشوێنی خۆی لە بونیادی دەسەڵاتی بۆرژوایی لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا تێدەکۆشێت. تیرۆریزم و دوژمنایەتی کوێرانە لەگەڵ هەر شتێکدا کە بۆنی غەرب و غەربگەرایی لێوەبێت، سەرمایەی سیاسی ئەوانە لە کۆمەڵگا و لەنێو ئەو جەماوەرەدا کە بەحەق ئەمریکا و ئیسرائیل بە فاکتەری سەرەکی بێمافی و مەحرومییەتەکانی خۆیان دادەنێن. ئاشتی لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاست، پێکهاتنی وڵاتی فەلەستین، سووك کردنی باری دەردو کوێرەوەری‌یە نەتەوەیی و میللی‌یەکان و هەڵپێچانی جیاکاری‌یەك کە بەسەر خەڵکی فەلەستیندا سەپێنراوە، زەنگی مەرگی بزووتنەوەی ئیسلامی لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا لێدەدات. تیرۆریزم ئامڕازی سەرەکی ڕەوتی ئیسلامی‌یە بۆ قووڵترکردنەوەی قەڵشتە میللی و نەتەوەیی و دینی‌یەکان لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستداو، بۆ زیندوو هێشتنەوەی ئەم کێشمەکێشە وەکو سەرمایەی سیاسی و سەرچاوەی هێزگرتنی خۆی. ئیسلامیستەکان، سەرباری ئەو گوشارە عەسکەری‌یەی کە لەلایەن ئەمریکاوە دەخرێتە سەریان، پێشوازی لەم ڕووبەڕووبوونەوەیە دەکەن.

بۆ بنیاتنانی بزووتنەوەیەکی جەماوەریی سەربەخۆ لەبەرامبەر ئەم ڕووبەڕووبوونەوە بێوێنەو مەرگبارەی جەمسەرە عەسکەری و تیروریستی‌یە نێونەتەوەییەکان، دەبێ ڕاستی‌یەکانی ئەم گۆڕانکاری‌یانە لەپشتی ئیعلامی جەنگیی و پاساوەکانی ئۆردوگا دژەبەیەکەکان دەربکێشرێنە دەرەوەو ببرێنە نێو خەڵك. ئەم ڕووداوەو سیاسەتێك کە ئەمریکا گرتوویەتی‌یەبەر، کۆمەڵێك ئاکامی جیهانیی و ناوچەیی گرنگی هەیە. ڕوخساری سیاسی و فیکریی جیهان دەستخۆشی گۆڕانکاری‌یەکی قووڵ دەکات. سیاسەت لە ئێراندا بە توندی کاریگەری لەم گۆڕانکاری‌یانە وەردەگرێت. پێویستە بچینە سەر وێستگا سەرەکی‌یەکانی ئەم گۆڕانکاری‌یانەو سەرخەتەکانی سیاسەتێکی مەبدەئیی کۆمۆنیستی.

سوورن لەسەر ئەوەی کە بۆمبە "ژیر"ە ئەمریکی‌یەکان تەنها گوناهکاران دەپێکێ. ئامانج تۆقاندنە. تۆقاندنی هەموو کۆمەڵگا. زاڵکردنی ترس، ترس لە مەرگ، لە ئاوارەیی، لە خاپوورکردنی هەموو سیمایەکی شارستانی، تا ئەوکاتەی کە کۆمەڵگا ئیفلیج دەبێت و، ئیمکانی مقاوەمەت نامێنێت. سوپای پیادەی ئەمریکا، ئێستا تەنها سەگێکی ڕاوە کە دوای تەواوبوونی تەقەکان و نیشتنەوەی تەپ وتۆزو هەراوهوریاکان دەبێ بچێت و نێچیرە بێگیانەکە بهێنێت. شەڕ ڕاگەیاندنی هیچ کەسێك، تەنانەت ئەمریکاو غەربیش، لەدژی تاڵیبان ناکرێ مەحکوم بکرێت. تاڵیبان دەبێ بڕوات و سەرەنجام دەبێ هەر لەڕێگای زەبروزەنگ و کردەوەی سەربازی‌یەوە بڕوات. دوژمنایەتی غەرب لەگەڵ تاڵیباندا باشترە وەك لەدۆستایەتی تائێستایان. هیچ کەسێك بەر بە پێچانەوەی دەورودوکانی ئینسانکوژانێك ناگرێت کە غەرب خۆی هێناوندی‌یە سەرکار. بەڵام لەنێوان جەنگ و تیرۆردا جیاوازی هەیە. کردەوەکانی ئەمریکاو بریتانیا لە ئەفغانستان تیرۆریستی‌یە. بۆمبارانی شارەکان و ناوچە سەکەنیەکانی ئەفغانستان دەبێ مەحکوم بکرێت و رابگیرێت. ئەفسانە بێسەروبەرەکان لەبارەی توانای سەربازیی تاڵیبان و مێژووی بەچۆکداهاتنی زلهێزەکان لە ئەفغانستان خزمەت بە درێژەپێدانی ئەم شێوە تیرۆریستی‌یە دەکات. موجاهیدنی ئەفغان لەجەنگی دژی سۆڤێتدا هێزی خەتی پێشەوەی جەبهەی ئەمریکاو غەرب بوون. تاڵیبان باندێکی گانگستەریی تاوان و بەرهەمهێنان و دابەشکردنی مادده سڕکەرەکانە کە غەرب خۆی بە هاوکاری پاکستان و سعودیە دروستی کردووە. دەتوانن لە سویچەوە بیکوژێننەوەو لەماوەی چەند هەفتەیەکدا بیپێچنەوە. بەلام تیرۆریزمی ئاسمانیی سەلامەت ترە، بەرچاوترە، بۆ خەڵکی ناڕازیی جیهان بەعیبرەت ترە، زلهێزانەترە. دەبێ لەبەرامبەر ئەم شێوە دژی ئینسانی‌یەدا رابووەستین.

لەنێوان تاڵیبان و ئیسلامی سیاسی دا

کردەوە سەربازی‌یەکانی ئەمریکاو بریتانیا لە ئەفغانستان، تەنانەت ئەگەر ببێتە مایەی روخاندنی تاڵیبان و مەرگی بن لادنیش، نە تەنها هەڕەشەی تیرۆریزمی ئیسلامی لەدژی غەرب کەم ناکاتەوە، بەڵکو ئەبعادەکانی ئەم تیرۆریزمە پەرە پێدەدات. سەرانی دەوڵەتانی غەربی ئەمە دەزانن و بەڕەسمی خەڵکی غەرب لەمە وریا ئەکەنەوە. بەڵام هەڵبژاردنی ئەفغانستان وەکو یەکەمین گۆڕەپان و مەیدانی "تۆڵەسەندنەوە"ی ئەمریکا لەبەرامبەر تاوانی 11ی سپتامبەردا، بۆ ئەوان دوو خاسیەتی بنەڕەتی هەیە:

بەشی دووەم:

"جیهانی شارستانی" لەکوێدایە

بەربەرییەت حەتمی نییە

جەنگی تیرۆریستەکان دەتوانێ سەرەتای یەکێك لە خوێناویترین سەردەمەکانی مێژووی هاوچەرخ بێت. هەرئێستاش ملیۆنەها ئینسان هەناسە سوار بووە. بەڵام ئەم ئاسۆیە حەتمی نییە. گۆڕەپانەکە تەنها بە دوو لایەنی کێشمەکێشەکە بەرتەسک نابێتەوە. هێزێکی سێیەم، دێوێکی نووستوو، لە ئارادایە کە دەتوانێ ئەوزاعەکە بگۆڕێت. ئەگەر ئەم دێوە لەخەو هەستێت، ئەم سەردەمە دەتوانێ سەرەتای دەستپێکردنی گۆڕانکاری‌یەکی ئیجابی‌و وەدیهێنانی ئەو ئامانجانە بێت لە جیهاندا کە مرۆڤایەتی لە دەیەکانی کۆتایی سەدەی بیستەمدا لێی بێئومێد ببوو. بوش‌و بلەرو خامەنائی، ئەمریکاو ناتۆو ئیسلامی سیاسی، ئەوە نازانن کە بەڕاستی بەشەرییەتێکی شارستانی، جیهانێکی شارستانی، وجودی هەیە کە رەنگە لەم نێوەدا لەخەو راپەڕێت‌و لەبەرامبەر جەنگی تیرۆریستەکاندا بەرگری لەخۆی بکات. سەرباری ئەم هەموو تاریکی‌یەو مەترسی‌یەك کە لەبەرامبەر ئێمەی خەڵکدا دایان ناوە، سەدەی بیست‌و یەکەم دەتوانێ سەدەی بەربەرییەتی کاپیتالیستی نەبێت. ئەم رۆژانە، رۆژانێکی چارەنووسسازن.

میدیاکان روخساری ئایدۆلۆژی‌و مەعنەوی راستەقینەی جیهان نیشان نادەن. بۆچوونی خۆیان دەڵێن، بۆچوونی زاڵ، بۆچوونی چینی دەسەڵاتدار. بۆچوونێك کە بە کەڵکیان دێت. میلیتاریزم، تیرۆریزم، راسیزم، نەتەوەپەرستی، فەناتیزمی دینی‌و سودپەرستی، لەڕیزی پێشەوەی هەواڵەکاندان، بەڵام ئەمانە لە قوڵایی زەینی زۆربەی خەڵکی سەردەمی ئێمەدا جێگەیەکی مەحکەمیان نییە. سەیرکردنێکی سادەی جیهان، نیشانی دەدات کە جەماوەری فراوانی خەڵکی جیهان لە دەوڵەت‌و میدیاکان چەپترن، ئینساندۆستترن، ئاشتی‌خوازترن، یەکسانیخوازترن، ئازادترن، ئازادیخوازترن. خەڵکی لە هەردوو بەری ئەم کێشمەکێشە نەنگینەدا، هیچ ئارەزوویەکیان لەوە نییە کە سەرانی بۆرژوازی بەسەر خۆیاندا سوار بکەن.

بەشی چوارەم:

دوای ئەفغانستان

ئەفغانستان:

جەنگ یان تیرۆریزمی ئاسمانیی؟

لە ئەفغانستاندا جەنگێك لەئارادا نییە. بەپێی لۆژیك جەنگ لانی کەم پێویستی بە دوو لایەن هەیە. ئەوەی ئێستا لەئارادایە، بۆمبارانی ئەفغانستانە لەلایەن ئەمریکاوە. لەم تاکتیکە تازە داهێنراوەی تاکە زلهێزی جیهان‌و پۆلیسی خۆسەپاندووی نێونەتەوەییدا، تیرۆرو تۆقاندن لە ئاستێکی ملیۆنیدا بەڕەسمی جێگای جەنگی گرتۆتەوە. لەدوای ڤێتنامەوە، وا بڕیارە کە کۆمەڵگای ئەمریکا جارێکی تر شاهیدی گەڕانەوەی کیسەی تەرمی ئەو سەربازانە نەبێت کە بۆ بەرە دووردەستەکان نێردراون. وە بەهای ئەمەش ئێستا دەبێ خەڵکی مەدەنی ئەو وڵاتەدا بیداتەوە کە لە بەدبەختیدا لە تێزەکانی دکتۆر سترنج لاوهای شورای ئەمنی قەومی‌و وەزارەتی دەرەوەی ئەمریکادا بەسەرپێیی بە لانکەو پەناگەی دوژمنی چەتوونی ئەمریکاو رابەری تازەی "ئیمپراتۆریی شەڕ" پێناسەکراوە. زیانێك کە سوپای ئەمریکا لێی ناکەوێت بە سەدقاتەوە لە خەڵکێکی مەدەنی بێئاگای دەسەنن کە لەوڵاتێکی عادەتەن هەژارو پەراوێزکەوتووی جیهاندا خەریکن بە چنگەکرێ نانی خۆیان پەیدا ئەکەن. رۆژێك ئەم بیتاقەیە بۆ خەڵکی عێراق دەرئەچێت، رۆژێك یوگوسلافیا، رۆژێك لیبیاو رۆژێك ئەفغانستان. لەتاریکی شەودا لەبەرزایی دەیان هەزار مەترو لە کەشتی‌و ژێردەریاییەکانی ئەودیوی شەپۆلی ئۆقیانووسە دوورەکانەوە، دەیان هەزار تەن بۆمب‌و مووشەك بەسەر شارەکانی خەڵکیدا دەبارێنن. بەشانازی‌یەوە رادەگەیەنن کە وڵاتی بەرامبەر "بە بۆمب دەگەڕێنینەوە بۆ چاخی بەردین"، لەگەڵ ئەمەشدا

گۆشەیەکی نەزمی نوێی جیهانیی دوای هەرەسی سۆڤێتە، دەتوانێ لەحاڵەتی دەخالەتی عونسری پێشڕەودا، تێکڕای ئەم مەسەلەیەو خودی مەسەلەی زلهێزیی‌و ملهوڕیی ئەمریکا لەئاستی کۆمەڵایەتیدا بداتە بەر ڕەخنە. وە ئەمە لەدیدگای مەسەلەی ئازادی‌و یەکسانی‌یەوە لەئاستێکی جیهانیدا مەسەلەیەکی چەند بەرابەر لە چارەنووسی ئیسلامی سیاسی گرنگترە.

(درێژەی هەیە)

دەستەی فەرمانڕەوای ملهوڕی ئەمریکا دەستبەجێ بۆی دەرئەکەوێ کە سەرباری یەکێك لە مەزنترین تاوانە تیرۆریستی‌یەکان، سەرباری نمایشی زیندووو لەحزەبەلەحزەی لەلێدان کەوتنی دڵی هەزاران ئینسان، سەرباری ماتەمی‌و رق‌وبێزاری‌یەك کە هەرکەسێك کە ویژدانی بە بەرژەوەندی‌یەك نەفرۆشتبێ دادەگرێت، هێشتاش هەر ئەم کۆمەڵگای غەربە، هەر ئەم خەڵکەی کە هەموو ڕۆژێك مێشکی شۆردراوە، هەر ئەوانەی کە لەبەیانییەوە تا ئێوارە بە راسیزم‌و دژایەتی‌کردنی بێگانە "دەرس" دەدرێن، خوازیاری خۆبواردن، ئینساف، عەدالەت‌و کاردانەوەی ئەقڵانی دەبن. خەڵکی خۆرهەڵاتی ناوەڕاست کە چ لەدنیای چەپەڵی نێو کەللەسەری خامەنائی‌یەکان‌و خاتەمی‌یەکان‌و مەلا محەمەد عومەرەکان‌و شێخە وردو درشتەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیداو، چ لە ستۆدیۆ دیلۆکسەکانی سی ئێن ئێن‌و بی بی سی‌دا ئوممەتی موتەعەسبی موسڵمان‌و ئەندامانی "شارستانیەتی ئیسلامی" وێنا دەکرێن، شانبەشانی خەڵکی ئەمریکا ماتەمبار دەبن‌و ناڕەزایەتی دەردەبڕن. دەرك کردنی ئەوەی کە زۆربەی خەڵکی خۆرهەڵاتی ناوەڕاست لە ئیسلامی سیاسی بێزارن، دەرك کردنی ئەوەی کە بەشێکی زۆر فراوانی خەڵکی ئەوروپای غەربی‌و ئەمریکا لەدەستی ملهوڕی‌یەکانی دەوڵەتی ئیسرائیل وەتەنگ هاتوون‌و خۆیان لەپاڵ خەڵکی مەحرومی فەلەستیندا دەبیننەوە، دەرك کردنی ئەوەی کە زۆربەی ئەم خەڵکە خوازیاری لابردنی گەمارۆی ئابووری سەر عێراقن‌و دەتوانن خۆیان بخەنە جێگای دایك‌و باوکە جەرگ سوتاوەکانی عێراق کە بێدەرمانیی مناڵەکانیان بۆ باوەشی مەرگ دەبات، دەرك کردنی ئەوەی کە ئەم جەماوەرە فراوانەی خەڵکی بەشەرەف‌و بەویژدانی جیهان لەم شەڕی بۆش‌و بن لادنەدا، ئەم دوو دۆستە قەدیمی‌و دوژمنەی ئەمڕۆ، لەگەڵ هیچیاندا نین، هۆشێکی زۆری ناوێت. ئەم بەشەرییەتە شارستانی‌یە لەژێر کەلاوەی پڕوپاگەندەو مێشك داشۆرین‌و تۆقاندندا لە غەرب‌و شەرق بێدەنگ کراون، بەڵام دەکرێ بەڕۆشنی ئەوە ببینرێت کە ئەم تەڵەکەبازی‌یانەی قبووڵ نەکردووە. ئەمە هێزێکی مەزنە. دەتوانێ بێتە مەیدان. لەپێناوی ئایندەی بەشەرییەتدا دەبێ بێتە مەیدان.

هەموو دژواریی کارەکە لێرەدایە. هێنانە مەیدانی ئەم هێزە مەزنە. لە جەنگی تیرۆریستەکاندا جەبهەکانی شەڕەکە دیاری کراوە، ریزەکان لێك جیاکراوەتەوە، سەرچاوەو هێزەکان ئامادەکراون، ئەمە ڕووبەڕووبوونەوەیەکی عەسکەری‌و سیاسی‌و دبلۆماسیی فراوانە، سەرباری هەموو ناڕۆشنی‌یەکان، بەڵام چوارچێوەی فیکری‌و سیاسی ئەم جەنگە بۆ سەرانی هەردوو ئۆردوگاکە ڕۆشنە. بەڵام لە جەبهەی ئێمەدا، لە جەبهەی ئەو بەشەرییەتەدا کە دەبێ لەبەرامبەر ئەم سیناریۆ سامناکەدا بوەستێتەوە، هەموو شتێك ناڕۆشنە.

گومان لەوەدا نییە کە ریزی مقاوەمەت لەبەرامبەر جەنگی تیرۆریستەکاندا هەر لەئێستاوە لە

وڵاتانی جۆراوجۆردا پێکهاتووەو کەوتۆتە هەڵسووڕان. بەڵام هەر بەو ئەندازەیەی کە ئیسلامیستەکان‌و ئەمریکا پێویستیان بە تیۆری‌و ستراتیجێکی ڕۆشن، بە لێکدانەوەیەکی هاوبەش‌و کارا هەیە، ئەم بزووتنەوە خەڵکی‌یەش پێویستی بە ئاڵایەکی فیکری‌و سیاسی‌و کۆمەڵە مەبادئێکی ستراتیجیی کارا هەیە. بزووتنەوە سیاسی‌یە جیاوازەکان، بەتایبەت لەنێو باڵی چەپدا، لە ئایندەدا هەوڵ دەدەن کە ئەم مقاوەمەتە ئاراستە بکەن‌و رابەرایەتی‌یەکەی بەدەستەوە بگرن. پرسیارەکە لێرەدایە کە چ خەتێك بەسەر خودی ئەم "چەپ"ەدا زاڵە.

لە بەشی پێشوودا وتمان کە لەپاڵ داڵەکانی هەردوو جەمسەردا، واتە میلیتاریستەکانی ئەمریکا و فاشیستەکانی ئیسلام، دوو لێکدانەوەی ئاڵۆزترو پوختەترو "موحتەرەمانەتر"یش بۆ دیفاع لە هەردوولای ئەم کێشمەکێشە لەئارادایە. لە هاوشانی میلیتاریزمی ئەمریکادا کەسانێك هەن کە فۆرمۆڵەی جەنگی شارستانێتی لەدژی تیرۆریزم جاڕ ئەدەن. لە هاوشانی ئینسانکوژەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیشدا، کەسانێك هەن کە تیرۆریزمی ئیسلامی بە "دژی– ئیمپریالیزم"ی میللی– دینیی‌و جیهان سێ‌یەمیی باوی دەیەی حەفتادا پاساو دەکەن. هیچ یەکێك لەم لێکدانەوانە لەبزووتنەوەی مقاوەمەتی خەڵکی‌دا نفوزێکی جدی نابێت. حیزب‌و گروپەکانی راستی سەنتەر لە غەرب‌و پاشماوەی چەپی تەقلیدیی خوێندکاریی– ڕۆشنفکریی دەیەکانی پێشوو لە غەرب‌و شەرقدا دەبنە مشتەری سەرەکی ئەم فۆرمۆڵە ژیرانەترەی ئیعلامی جەنگیی هەردوو لایەن. ئەوەی کە لەئاستی تیۆری‌و سیاسی‌دا دەتوانێ بزووتنەوەی ئایندەی خەڵکی پێشرەوی جیهان بەلاڕێدا بەرێت، بەڕای من هەڵوێستی پاسفیستی‌و هەوڵی عەبەسی لیبراڵی‌یە بۆ پاراستنی ئەم وەزعەی کە هەیە (تەنها بەرگرتن بە هێرشی ئەمریکا بۆ سەر ئەفغانستان) وەیان گێرانەوەی هەلومەرجەکە بۆ دۆخی پێشوو (پێش 11ی سپتامبەر).

روداوی 11ی سپتامبەر کردەوەیەکی شێتانەی بێ‌پێشنەی کەسانێکی دابڕاو لە دەروونی کۆمەڵگا نەبوو. هەرچۆن کردەوەی عەسکەریی ئەمریکاش کە بەم زووانە ڕوو ئەدات وا نەبوو. جیهان بەرلە 11ی سپتامبەر لە هاوسەنگیدا نەبوو، بەڵکو لە ڕەوتێکی گۆڕانکاریی پاشەوپاشگەڕانەوەدا بوو. کۆمەڵێك گرفتی ئابووری‌و کۆمەڵایەتی‌و سیاسی گرنگ لەپشتی ئەم ڕووداوانەوە هەیە. ئەم گرفتانەن کە جیهانیان بەم ئاراستەیەدا بردووە. ئەم گرفتانە دەبێ وەڵام وەربگرنەوە. 11ی سپتامبەر گۆشەیەکە لەوەڵامی ئیسلامی سیاسی بەم هەلومەرجە. هەرچۆن هێنانە سەرکاری تاڵیبان، وێرانکردنی بەغداد، برسی‌کردنی خەڵکی عێراق، تاساندنی خەڵکی فەلەستین، بۆمبارانی بەلگرادو ئێستایش "جەنگی درێژخایەن لەدژی تیرۆریزم" گۆشەیەکە لە وەڵامی سەرانی سەرمایە لە ئەمریکاو ئەوروپا بەم کێشمەکێشانە. بزووتنەوەی خەڵکیی لەبەرامبەر هەلومەرجێکی وەهادا ناتوانێ بزووتنەوەیەکی بانگەشەکەر بۆ ئارامی‌و

لەوڵاتە گەورەکانی ناوچەکەدا نییە. لە واقعیاتە کۆمەڵایەتی‌یەکانی ناوچەکە لەدواترە. بەبێ پشتیوانی غەرب، ئیسلامی سیاسی بەدەستی سۆسیالیزم‌و عیلمانیەت لەناوچەکەدا شکست دەخوات. لە ئێران، کە وەکو فەلەستین، یەکێك لە گرنگترین مەیدانەکانی یەکلاکردنەوەی چارەنووسی ئیسلامی سیاسی‌یە، ئاوابوون‌و روخاندنی ئیسلامی سیاسی هەرئێستا دەستی پێکردووە.

لەبەشی داهاتوودا:

*جەنگی ئەمریکا لە ناوچەکەدا، کە ئێستا لە ئەفغانستان دەستی پێکردووە، جەنگێك نییە لەدژی تیرۆریزم، چونکە نەتەنها وەڵام بەهیچ یەکێك لە پێداویستی‌یەکانی خەبات لەدژی تیرۆریزم، کە لەسەرەوە ئاماژەم پێکرد، ناداتەوە بگرە پشت بە بەشێك لەخودی ڕەوتی ئیسلامی دەبەستێ. لەگەڵ ئەمەشدا بەبڕوای من ئەمریکا چووەتە ناو کێشمەکێش لەگەڵ ئیسلامی سیاسی‌یەوە. ئەمە شەرێکە لەسەر دەسەڵات. ئەم کێشمەکێشە بەپێی مەنتق دەبێتە مایەی لاوازکردنی ئیسلامی سیاسی. بەڵام ئامانجی غەرب سڕینەوەی ئیسلامی سیاسی نییە، بەڵکو لاوازکردنی، ملکەچ کردن‌و پێکهێنانی ئارایشێکی تازەیە لەریزەکانیدا بۆ دروستکردنی هاوسەنگی‌یەکی تازە. جەنگ لە ئەفغانستاندا لەسەر تازەکردنەوەی پێناسەی پەیوەندی غەربە لەگەڵ ئیسلامی سیاسیدا. ئێمە دەبێ ئەم چوارچێوەیەو ئەم سازشە تازەیە بشکێنین‌و سیاسەتی سەربەخۆی خۆمان بۆ رزگارکردنی ناوچەکە لەم هێزە کۆنەپەرستە لەجەرگەی ئەم هەلومەرجە تازەیەدا چالاکانەتر ببەینە پێشەوە.

* هەڵوێستی پاسفیستی، ئەم کێشمەکێشە تازەیەی غەرب لەگەڵ ئیسلامی سیاسیدا نابینێت، گرنگیی ئەمە چ بۆ خەڵکێك کەخۆیان قوربانیی ئەم بزووتنەوە کۆنەپەرستە بوونەو، چ گرنگی‌یەکەی لە رەوتی گۆڕانکاری‌یە سیاسی‌یەکانی ئایندەی جیهاندا لەبەرچاو ناگرێت‌و لەم بارەیەوە هیچ ئەرکێك بۆخۆی دانانێت. دەبێ رەخنە لەم هەڵوێستە ئارامی‌خوازو موحافەزەکارانەیە ببرێتە نێو بزووتنەوەی مقاوەمەتی خەڵکییەوە لەدژی تیرۆرو میلیتاریزم.

*بەهۆی ئەبعادو لایەنە جیهانی‌و مێژوویییەکانی ئەم کێشمەکێشەوە، تایبەتمەندی‌یە ئایدۆلۆژی‌و زەینی‌یەکانی خەڵکی جیهانی ئەمڕۆ بەتایبەت لە غەربدا زۆر لەگەڵ سەردەمی هێرش بۆسەر عێراق‌و تەنانەت سەردەمی هێرش بۆسەر یوگوسلافیادا جیاوازە. بە رووهێنانی فراوانتری خەڵك بۆ سیاسەت‌و خەباتی مەدەنی، میلیتاریزمی ئەمریکا لەم کێشمەکێشەدا لەڕووی سیاسی‌یەوە لاوازتر دێتە دەرەوە. ئەم کێشمەکێشەی ئێستا، کە خۆی لەسەر چەند

2- غەرب دەبێ دەست لە پشتیوانیی کۆنەپەرستانەی لە دەوڵەتە ئیسلامیو کۆنەپەرستەکانو حیزبەکانی بزووتنەوەی ئیسلامی لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا هەڵگرێت. بەبێ پشتیوانیی غەرب رژێمی ئیسلامیی ئێران نەدەهاتە سەرکارو لەسەر کار نەدەمایەوە. بەبێ پشتیوانیی غەرب نیزامە کۆیلەداریو شێخە موتەفەڕیقەکانی سعودیەو میرنشینە وردو درشتەکان لەسەرکار نەدەمانەوە. بەبێ پشتیوانیی غەرب نەتەنها تاڵیبان، بەڵکو دەستەوتاقمەکانی پێشووی موجاهیدینی موسڵمانیش نەیاندەتوانی ئەفغانستان بکەن بە شانۆی تراژیدیایەکی ئینسانیی گەورە. هەر ئەمڕۆش بە بڕینی ئەم پشتیوانیی‌یە سیاسیو عەسکەریو دبلۆماسی‌یەی غەرب لە بزووتنەوەی ئیسلامی، خەڵکی ناوچەکە بەخێرایی ئەم حکومەتانە دەکێشنە خوارەوە. خواستی روخاندنی حکومەتە ئیسلامی‌یەکانو بەرگرتن بە بەندوبەستی ئەمریکاو دەوڵەتە غەربی‌یەکان لەگەڵ ئەم حکومەتانەدا دەبێ بەشێکی گرنگی دیکەی پلاتفۆرمی دژی تیرۆریستی هەر بزووتنەوەیەکی پێشڕەوی خەڵکیی بێت.

3-گەمارۆی ئابووریی عێراق دەبێ کۆتایی پێبێت. کوێرەوەری‌یەکانی خەڵکی عێراق لە زەینی خەڵکی ناوچەکەدا بووەتە مەسەلەی فەلەستینێکی دووەم. بووەتە بەڵگەیەکی زیندووی تیرۆریزمی ئەمریکاییو غەربیی لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا. سەرباری ئەمە ئەم گەمارۆی ئابووری‌یە تەمەنی حکومەتی کۆنەپەرستی عێراقی درێژکردووەو خەڵکی مەحرومی عێراقی لە مەیدانی خەباتی سیاسی‌یەوە بۆ جەنگێکی هەموو رۆژە لەپیناوی مانەوەی فیزیکی‌دا پاشەکشە پێکردووە. خەبات لەپێناوی لابردنی گەمارۆی ئابووری سەر عێراق کۆڵەکەیەکی دیکەی پلاتفۆرمێکی پێشڕەوە لەدژی تیرۆریزمی ئیسلامی.

4-دەبێ چالاکانە بۆ بەرگری لە عیلمانیەت لە ولاتانی موسڵمان نشینو ژینگە کۆمەڵایەتی‌یە ئیسلامی‌یەکانو گیرۆدە بەئیسلامەکان لە خودی وڵاتانی غەربیدا بێینە مەیدان. بۆچوونی دواکەوتووانەی (هەرکۆمەڵگایەك کەلتووری خۆی)و درێغی کردن لە بەرگری‌کردن لەمافە مەدەنیو ئینسانی‌یەکانی خەڵكو بەتایبەت ژنان لەم وڵاتو ژینگانەدا، دەستی ئیسلامی سیاسی بۆ تۆقاندنی خەڵکیو بزواندنی لاوان ئاوەڵاکردووە. دەبێ جیهانی بوونی مافەکانی مرۆڤو مافە مەدەنی‌یەکانی ئینسانەکان بە ئەسڵ وەربگیرێتو هەرجۆرە سازانێك لەگەڵ دینو حوکمڕانیی کۆنەپەرستانەی دین لەسەر حیسابی مافەکانی مرۆڤ مەحکوم بکرێت. تیرۆریزمی ئیسلامیی واقعییەتێکە. تیرۆریزم کاری موسڵمانەکان نییە، بەڵام سیاسەتێکی رەسمیی بزووتنەوەیەکی ئیسلامی‌یە. ئەمە بزووتنەوەیەکی بێناوەڕۆكو دروستکراوی دەستی غەربە لە جەرگەی جەنگی ساردو لە ململانی‌ی ئەنتی کۆمۆنیستی لەگەڵ کرێکارانو ئازادیخوازانی خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا. ئەم بزووتنەوەیە سستو لاوازە. نفوزێکی سیاسیو مەعنەوی ئەوتۆی

"هێرش بۆسەر ئەفغانستان قەدەغەیە" بێت. ئارامیو پاریزگاری کردن لە دۆخی ئێستا نەتەنها عەمەلی نییە، نەتەنها خەیاڵپلاوی‌یە، بەڵکو نەعادیلانەیە، نەئازادیخوازانەو نەکارا. بزووتنەوەی مقاوەمەتی خەڵکیی لەبەرامبەر جەنگی تیرۆریستەکاندا تەنها دەتوانێ لەدەوری وەڵامە ئیسپاتی‌یەکان بە گرفتە سیاسیو ئابووری‌یە سەرەکی‌یەکانی سەردەمی ئێمەو لەدەوری هەڵوێستێکی چوستوچالاك نەك بۆ پاریزگاریکردن لە دۆخی ئێستا، بەڵکو بۆ گۆڕینی دۆخی ئێستا، رێکبخرێت. ئێمە سەبارەت بە هەموو ئەو گرفتانەی کە بەم رووداوانە بەرجەستەبوونەوە، مەسەلەی باکورو باشوور، مەسەلەی فەلەستین، مەسەلەی عێراق، مەسەلەی ئیسلامی سیاسی، مەسەلەی ئەفغانستانو ئێران، مەسەلەی میلیتاریزمو زلهێزیی ئەمریکاو ناتۆ لە سیستمی نوێی جیهاندا، مەسەلەی راسیزم، مەسەلەی قەڵای ئەوروپاو ... تاد بەرنامەکاری سەربەخۆو وەڵامی سەربەخۆی خۆمان بووە. هەر ئەمە دەبێ ببێتە بەرنامەکارو وەڵامی بزووتنەوەی مقاوەمەتی خەڵکیی لەبەرامبەر جەنگی تیرۆریستەکاندا. ئەمە جیاوازی ئێمەیە لەگەڵ ئارامیخوازیی تاڵیبانو ئەو پاسیفیستانەی کە کەلێنو کێشمەکێشو نائارامی‌یەکانی دنیای پێش 11ی سپتامبەر نابینن، یان بەلایانەوە گرنگ نییە. ئەگەر ئێمە بەرلە هەموو ئەم ڕووداوانە بەرنامەیەکمان بۆ گۆڕینی جیهان بووە، بناغەی هەڵوێستگیری‌یەکی مەبدەئی لە هەلومەرجی ئێستاشدا دەبێ بردنەپێشەوەی هەمان بەرنامەکار بێت لەم هەلومەرجە تازەیەدا. ئێمە بەنیازنین کە ئەفغانستان لەژێر دەستی باندی ئینسانکوژی تاڵیباندا بهێڵینەوە، ئێمە بەنیاز نین لەسایەی دەسەڵاتی ئەمریکای دەست بە مووشەکدا بژین، ئێمە بەنیاز نین ئیسلامی سیاسیو حکومەتە ئیسلامی‌یەکانی خۆرهەڵاتی ناوەڕاست تەحەمول بکەین، ئێمە بەنیاز نین بە بێ وولاتیی خەڵکی فەلەستینو سەرکوتی هەموو ڕۆژەیان رازی ببین. ئێمە تیرۆریزممان نەئەویست، چ ئیسلامیو ئینتحاری و چ لەلایەن سوپاو کەتافیەپۆشەوە بێت، ئێمە ئەم هەژاری‌یە لە نیوەی جیهاندا قبووڵ ناکەین، ئێمە سەربازگەی چواردەورەی ئەروپامان ناوێت، ئێمە مل بە راسیزمو قەومپەرستی نادەین. نە تاوانکاریی 11ی سپتامبەرو نە ئەو جیهادەی ناتۆ کە بەم زووانە لە هیندوکش رووئەدات، نابێ لە بزووتنەوەیەکی چوستوچالاك بۆ گۆڕینی جیهان، ریزێکی خێرخوازو ئارامی‌خوازی بێڕەخنەو بێئەرك دروست بکات.

بزووتنەوەی "ئینساندۆستانە"و ئاشتیخوازانە وەڵامی هەلومەرجی ئەمڕۆ ناداتەوە. بەڵام نفوزی ئەم بزووتنەوەیە بەتایبەت لەنێو خەڵکی سادەی کۆمەڵگای غەربی‌دا، بەهۆی دژی زەبروزەنگییو ئینساندۆستیو هەروەها محافەزەکاریی خۆبەخۆی خەڵکەوە، زۆر فراوانە. هەڵوێستێکی بەم جۆرە دەخالەتی ئەمریکا لە ئەفغانستان مەحکوم دەکات، بەڵام لەبەرامبەر حوکمڕانیی تاڵیباندا خۆی بە بەرپرس نازانێت. خەڵك هاندان لەدژی موسڵمانەکانو راسیزم مەحکوم دەکات، بەڵام هۆیەك نابینێ بۆ گوشاردانان لەسەر ئیسرائیلو ئەمریکا بەقازانجی

خەڵکی فەلەستین. ئەم هەڵوێستە هیوای سەرکەوتن بۆ جاك سترۆ ئەخوازێ لە سەفەرەکەیدا (بۆ ئێران–وەرگێڕ) بۆئەوەی بەڵکو ئەم کارە جەمسەری تیرۆریزمی ئیسلامی ئارامو جڵەو بکات، جا با ئەمە حوکمڕانی ئەم گورگانە بەسەر خەڵکی ئێرانەوە سەقامگیر بکات، ئەم هەڵوێستە بەرگری لە مافە مەدەنیێیەکانی خەڵکی موسڵمانی وڵاتانی غەربی دەکات، بەڵام لەپێناوی نەهێشتنی بارگرژیدا، رەخنەگرتن لە حیجابی ئیسلامیو بێمافیێیەکانی ژنان لە وڵاتە ئیسلامیێیەکانو ژینگە ئیسلامیێیەکان رەت دەکاتەوەو بەری پێدەگرێت. ئەم هەڵوێستە هەمووان بۆ مەیدان چۆڵکردنو وازلێهێنانی هەلومەرجەکە هەربەوشێوەیەی کەپێشتر هەبوو، بانگەواز دەکات. ئەگەر ئەم بزووتنەوەیە بەسەر زەینو کردەوەی خەڵکی ناڕازیدا زاڵ ببێت بەشەرییەتی شارستانی مەیدان بۆ تیرۆریستە غەربیو شەرقیێیەکان چۆڵ دەکات. ئەگەر بمانەوێ ئایندەیەك هەبێت، ئەوا بەندە بە پەیدابوونی بەرنامەکارێکی چالاك، ئازادیخوازانەو پێشڕەوەوە لەریزی پێشەوەی خەڵکیێدا. ئەمە کاری کۆمۆنیستەکانی مارکسە. ئەمە کاری ئێمەیە.

لە بەشی داهاتوودا دەچمە سەر سەرخەتە گشتیێیەکانی بەرنامەکارێکی چالاك لەبەرامبەر جەنگی تیرۆریستەکاندا. بەڵام پێویستە بەکورتی ئاماژەیەك بۆ فەوریترین مەسەلەیەك بکەم کە ئەم رۆژانە لەئارادایە، واتە هێرشی ئەم زووانەی ئەمریکا بۆسەر ئەفغانستان. 99 لەسەدی خەڵکی جیهان ئەوە دەزانن‌و دەتوانن بەرۆشنی ئەوە ڕوونبکەنەوە کە بۆچی هێرشی عەسکەریی ئەمریکا بۆسەر ئەفغانستان‌و تەنانەت دەستگیرکردنی بن لادنیش، کە ئامانجی راگەیەنراوی ئەم کردەوە سەربازیانەیەو لەڕووی عەمەلیێیەوە زۆر ناموحتەمەل دێتە بەرچاو، نەتەنها مەترسیێیەکانی تیرۆریزم لەدژی ئەمریکاو ئینگلتەرە کەم ناکاتەوە، بەڵکو موجازەفەی کردەوە تیرۆریستیێیەکانی ئایندە زۆر زیاتر ئەکات. زۆر ئاشکرایە کە خودی دەوڵەتانی ئەمریکاو ئینگلتەرە ئەم مەسەلەیە دەزانن. لێکدانەوەی رەسمیی غەرب بۆ مەسەلەکە لەچوارچێوەی ئەو لێکدانەوە هۆلیۆدیو جیمزبوندیێیانەدایە کە وادیارە ئەوان پێیان وایە دەرخوارددانی ئەم جۆرە لێکدانەوانە بە خەڵکی سادەترو خێراترە. ملیۆنێر یان گانگستەرێکی شێت لە گۆشەیەکی دوورە دەستی جیهاندا دەیەوێ شارستانێتی نابوود بکات، سەدام، میلۆسۆڤیچ، بن لادن، وە قارەمانانی ئەمریکایی بۆ نەجاتی مرۆڤایەتی دەکەونە خۆ. بەڵام لێکدانەوەکانی خۆیان نیشانی دەدات کە ئیسلامی سیاسیو تیرۆریزمی ئیسلامی یەك بارەگایەکی مەرکەزیو یەك فەرماندەیی هاوبەش‌و یەك رێکخراوێکی هەڕەمیی نییە، بزووتنەوەیەکی نێونەتەوەییە کە لە کۆمەڵێك شانەو رێکخراوو تۆڕو ناوەندی دەوڵەتیی پێکهاتووە کە بە کۆمەڵێك پەیوەندیی رەسمییو ناڕەسمیی، وەکو بزووتنەوەیەکی نهێنی، بە کۆمەڵێك داهێنانی فراوانەوە لە ئاستی محەللیێدا، پێکەوە بەستراون. بۆ غەرب، چوونە ناو ئەفغانستانەوە سەرەتای هەڵمەتێکی عەسکەرییو سیاسی فراوانترە. دەستگیری یان کوشتنی بن لادن ئەو ئەنجامەی دەبێت کە لە ئاستی ناوخۆی

کردەوەکەی 11ی سپتامبەرەوە نییەو تەنانەت ئەگەری کردەوەی تیرۆریستی لەدژی غەرب زۆر زیاد دەکات. (دواتر دیمەوە سەر ئەمە)

تیرۆریزمی ئیسلامی واقعییەتێکی سەردەمی ئێمەیە. ئەم تیرۆریزمە کۆڵەکەیەکی سەرەکیی ستراتیجی ئیسلامی سیاسیێیە. ئیسلامی سیاسی بزووتنەوەیەکی کۆنەپەرستانەی ناوچەکەو ئێستاش لەئاستی جیهانیدایە کە لەسەر ستەمی مێژوویی ئیسرائیل‌و غەرب لە خەڵکی عەرەب زمان‌و بەشێوەیەکی تایبەتی لەخەڵکی فەلەستین، ئەلەوەڕێت. بێوڵاتیی خەڵکی فەلەستین‌و ستەمی دەوڵەتی ئیسرائیل‌و هاوپەیمانە غەربیێیەکانی لە فەلەستینیێیەکان سەرچاوەیەکی سەرەکی بێزارییە لە غەرب‌و ئەمریکا لە ناوچەی خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا. لەمەش گرنگتر، بوونی مەسەلەی فەلەستین‌و پشتیوانیی هەمیشەیی ئەمریکاو غەرب لە ئیسرائیل لەبەرامبەر عەرەبدا چ لە سەردەمی جەنگی ساردو چ دوای ئەو، قەڵشتێکی گەورەی ئابووری، کەلتووریو نەفسیی لەنێوان غەرب‌و خەڵکی خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا دروستکردووە. بەڵام ئەوەی کە ئیسلامی سیاسی وەکو بزووتنەوەیەك دەرفەتی ئەوە پەیدا دەکات کە ئەم ناڕەزایەتیو قەڵشتە بکاتە سەرمایەی دەستیو لە پەراوێزی کۆمەڵگاکانی خۆرهەڵاتی ناوەڕاستەوە پێبنێتە نێوجەرگەی مشتومڕ لەسەر دەسەڵاتی سیاسی، ئیتر ئەمەیان راستەوخۆ بەرهەمی خودی ئەمریکاو غەربە. ئیسلامی سیاسی وەکو بزووتنەوەیەکی تاوانکارانە بەم مەودا فراوانەی دەسەڵاتەوە، دروستکراوی دەستی ئەمریکاو غەربە. ئەم دێوەزمەیە خودی خۆیان دروستیان کردو بەریاندایە گیانی خەڵکی ناوچەکەو ئەمڕۆش خەڵکی سەراسەری جیهان. ئیسلامی سیاسی ئامڕازی دەستی غەرب بوو لە جەنگی سارددا لەدژی سۆڤێت‌و ئامڕازی تێکشکاندنی بزووتنەوەو شۆڕشە چەپ‌و کرێکاریێیەکان بوو لە هەموو وڵاتانی ناوچەکەدا. ئەمە ئامڕازێك بوو کە دوای بنبەستی حکومەتە ناسیۆنالیستیێیەکان لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا بۆ بەرگرتن بە هێزگرتنی چەپ هێنایانە مەیدان. مەسەلەی فەلەستین‌و بوونی حکومەتە ئیسلامیێیەکان لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا، کۆڵەکەکانی تیرۆریزمی ئیسلامی پێك ئەهێنن. وە هەر سیاسەتێکی چالاك‌و پێشڕەوی خەڵکی بۆ بەرامبەرکێ لەگەڵ تیرۆریزمی ئیسلامیدا دەبێ لێرەوە دەست پێبکات:

1–چارەسەرکردنی مەسەلەی فەلەستین. دەبێ ئەم گرفتە مێژووییە چارەسەر بکرێت. خەڵکی فەلەستین پێویستە وڵاتی سەربەخۆی خۆیان هەبێت. دەبێ ئەمریکاو دەوڵەتانی غەربی ناچار بکرێن کە دەست لە پشتیوانی یەکلایەنەی خۆیان لە ئیسرائیل هەڵبگرن. دەبێ ئیسرائیل ناچار بکەن ئاشتیو سەربەخۆیی فەلەستین قبووڵ بکات. چارەسەرکردنی مەسەلەی فەلەستین گرنگترین کۆڵەکەی روبەڕوبوونەوە لەگەڵ ئیسلامی سیاسیو تیرۆریزمی ئیسلامیو بەشێکی سەرەکی بەرنامەکارێکی پێشڕەوو چالاك پێك دەهێنێت لەبەرامبەر هەلومەرجی ئێستادا.

ئەمریکادا لە فەورییەتی هەنگاوە عەسکەریی‌یەکانی دواتر کەم بکاتەوەو ببێتە مسداقییەتێك بۆ "تۆڵەسەندنەوەی ئەمریکا"، کە ئەمەش دەتوانێ فەزای نێوخۆی ئەمریکا تا پەلاماری تیرۆریستیی ئایندەی ئیسلامی‌یەکان، وە تەنها تا ئەو کاتە، ئارام بکاتەوە. بەڵام ئەمە هەنگاوێکی بچووکە لە پرۆسەیەکی سیاسیی و عەسکەریی فراوانتر لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا کە مەودای کۆتاییەکەی تاکو ئیستا رانەگەیەنراوە. لە دوالێکدانەوەدا ئەمە هێزنیشاندانێکە بە ئیسلامی سیاسی. واتە بزووتنەوەیەکی کۆنەپەرستانە کە غەرب خۆی لە پەراوێزی کۆمەڵگاکانی خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا هێنایە ئاراوەو، بەمەبەستی ڕووبەڕووبوونەوە لەگەڵ چەپ لە سیستمە سەرمایەداریی‌یە تازە لەدایکبووەکانی ئەم وڵاتانەدا وە هەروەها وەکو گوشارێك بۆ سەر بلۆکی شەرق ئەوانی هێنایە سەرشانۆ. ئەم هێزنیشاندانە دەکرێ بە بەرتەسکیی بمێنێتەوە، بەڵام بەتایبەت بەهۆی خەسڵەتی ناموتەمەرکزیی و توندڕەوێتی ئیسلامی سیاسیی و تیرۆریزمی ئیسلامی‌یەوە، بە ئیحتمالێکی زۆر بەرەو یەکلاییکردنەوەیەکی بنەڕەتی‌تر بەکێش دەکرێت. ئیسلامی سیاسی بەبێ پشتیوانیی غەرب ناتوانێ لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا بمێنێتەوە. هەر بەمەندەی ئێستا، پەرەسەندنی نەبەردی عیلمانیەکان و ئیسلامیەکان لە پاکستان و کەوتنە حاڵی پەیکەری نیوەگیانی خاتەمی‌یەکان لە ئێران و پەرەسەندنەوەی دووبارەی کێشمەکێشی نێوان باڵەکان، بەڵگەی ئەوەن کە نەبەردی غەرب لەگەڵ ئیسلامی سیاسیدا دەتوانێ ببێتە هەوێنی گۆڕانکاریی‌یەکی جدی لە هێزهاوسەنگی نێوان فراکسیۆنەکانی بۆرژوایی لەم وڵاتانەدا بەزیانی ئیسلامی‌یەکان.

لەبەرامبەر خودی هێرشی ئەمەریکا بۆسەر ئەفغانستان دەکرێ چی بڵێین. ئایا "دەست لە ئەفغانستان هەڵگرن!" هەڵوێستێکی مەبدەئیی و پێشڕەوە؟ خەڵکی ئەفغانستان و ئۆپۆزسیۆنەکەی شتێکی دیکەی جگە لەمەتان پێدەڵێن. ئاسۆی هەرەسی تاڵیبان، واتە باندێکی ئینسانکوژو دەلالێکی گەورەی مادده بیهۆشکەرەکان، هێزە سیاسی‌یەکانی ئەفغانستانی خستۆتە جۆشوخرۆشێکی گەشبینانەوە. خواستی روخاندنی تاڵیبان خواستێکی ئینسانیی و پێشڕەوە. نابێ رێگابدرێت دژایەتی بەرحەق و مەبدەئیی لەگەڵ میلیتاریزمی ئەمریکادا بە وێڵکردنی ئەفغانستان لەژێردەستی تالیباندا راڤەبکرێت. ئەمە یەکێکە لە نموونە زیندووەکانی ناکافی بوون و نادروستبوونی ئارامی‌خوازیی و دیفاع لە هەلومەرجێك کە لەئارادایە. خەڵکی ئەفغانستان تەمەنێکە چاوەڕێی رۆژی هەرەسی تاڵیبانن. راستی‌یەکەی ئەوەیە کە ئەمریکا بۆ رزگارکردنی ئەفغانستان پێ‌نانێتە ئەم وڵاتەوە. خۆیان تاڵیبانیان هێنایە سەرکار. ئەمجارە رەنگە لاوازی بکەن، بەڵام وەکو ئەمری واقع بوونی قبووڵ بکەن. قەولیان بە موشەرەف داوە کە حکومەتی ئایندەی ئەفغانستان دیسانەوە جێگەی رەزامەندیی پاکستان بێت. قەرارە کۆمەڵێك جانەوەر لابەرن و هەر لەو قوماشە کەسانێکی دیکە لەجێگایان دابنێن. هەڵوێستی مەبدەئی بەشداریکردنە

هاوسەنگی‌یەك کە بەرلە 11ی سیپتمبەر لەئاراد بوو، بووەتە سیاسەتی زاڵ. پاسفیزم مەیلی زاڵە بەسەر بزووتنەوەی مقاوەمەتدا. وە ئەمەش سیاسەتێکی لەڕادەبەدەر زیانبارە کە نەتەنها بەر بە کوێرەوەریی و کارەساتەکانی ئایندە ناگرێت، بەڵکو تەنانەت ڕوودانیان زامن دەکات.

سیاسەتی پاسفیستی، وە شەوارە بوون بە لایەنی عەسکەریی و چەکدارانەی ئەم بەرامبەرکێ‌یەو زەبروزەنگێکی فیزیکی کە ئەشێ بەسەر جیهاندا بێت، ڕێك ئەو زیانەی هەیە کە خەڵکی دوچاری ئیفلیجیی سیاسی دەکات. بەرگرتن بەم پێشبڕکێ تیرۆریستی‌یەو ئەم شەپۆلە لە تەقاندنەوەو خاپوورکردن و کوشتاری بەکۆمەڵ کە بۆیان ئامادەکردووین لەگرەوی دەخالەتی جەماوەری فراوانی خەڵکدایە، هەم لە ئەوروپاو ئەمریکاو هەم لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاست و وڵاتانی ناوبراو بە جیهانی سێیەم لەو پرۆسە سیاسی‌یانەدا کە ئەم ڕووداوانەیان لێ ئەکەوێتەوە. دەخالەتێك لەسەر بناغەی بەرنامەکارێکی چالاك و ئیسپاتی. لەم حاڵەتەدا، ئاسۆی ئایندە مەرج نییە تاریك بێت.

پێویستە ئەم پرۆسانەو واقعییەتە سیاسی‌یەکان لەژێر خاك‌وخۆڵی ئیعلامی جەنگی‌دا بدۆزینەوە.

لەودیوی ئیعلامیی رەسمی یەوە: تیرۆریزم و ئیسلامی سیاسی

گومان ناکەم هیچ کەسێك، تەنانەت لە خودی سوپای ئەمریکاشدا، ئەم راڤەکردنە قبووڵ بکات کە تاوانی 11ی سیپتمبەر کاری گروپێکی فەناتیك بوو کە کەسێك بەناوی ئوسامە بن لادن لە ئەفغانستان رێوشوێنیان بۆ دیاری ئەکات کە دوژمنایەتی‌یەکی شەخسیی و کوێرانەی لەگەڵ ئەمریکاو "شێوەی ژیانی" ئەمریکایی و "دیموکراسی"دا هەیە. دەزگاکانی راگەیاندنی غەرب لەسەر ئەوە سوورن کە ئەم کردەوەیە "کاری موسوڵمانەکان" نەبوو، کە لە "رێوشوێنەکانی قورئان"ەوە سەرچاوەی نەگرتبوو. جۆرنالیستە بەتەجروبەکان هەوڵ ئەدەن کە بەپێی ئیمکان ناوی مەسەلەی فەلەستین و ئیسرائیل نەیەتە ئاراوە. دەڵێن هەرجۆرە بەستنەوەیەکی مەسەلەی فەلەستین بەم هێرشە تیرۆریستی‌یەوە بەمانای داننانە بەوەی کە ئەم کردەوەیە لەڕاکێشانی سەرنجی غەرب بۆ سەر وەزعی فەلەستینی‌یەکان کاریگەر بووە. لە ئەنجامدا لەجیاتی ئیسلامی سیاسیی و ئیسرائیل، ئیمە حەواڵەی بن لادن و ئەفغانستان دەکەن. جەنگی ئەمریکا لەگەڵ تاڵیبان لە ئەفغانستان روداوێکی زۆر گرنگە بە کۆمەڵێك ئاکامی درێژخایانەوە لەئاستی ناوچەکەو جیهاندا. ئەم جەنگە بێگومان کاریگەری لەسەر چارەنووسی ئیسلامی سیاسیی و تەنانەت مەسەلەی فەلەستینیش دادەنێت. بەڵام پەیوەندی‌یەکی بە دۆزینەوەو سزادانی ئەنجامدەرانی

لە هاوشانی ئۆپۆزسیۆنی پێشڕەوی ئەفغانستان بۆ روخاندنی تاڵیبان لەجەرگەی هەلومەرجی ئێستاداو بەرقەراركردنی دەوڵەتێكی هەڵبژێردراوی خەڵكە لەم وڵاتەدا. دەبێ ئەمە بەسەر غەربو ئەمریكاو نەتەوە یەكگرتووەكاندا بسەپێنرێت. هەرجۆرە هێرشێكی هێزەكانی ئەمریكاو هاوپەیمانەكانی بۆسەر خەڵكی مەدەنی ئەفغانستانو روخاندنی شارو لادێو ژێرخانو ئامرازە ماددیيەكانی ژیانیان دەبێ مەحكوم بكرێت. هەرجۆرە بەندوبەستێك لەنێوان ئەمریكاو پاكستانو ئێرانو باقی دەوڵەتاندا بۆ سەپاندنی داروەدەستەیەكی تر بەسەر خەڵكی ئەفغانستاندا مەحكومە. بەڵام روخاندنی تاڵیبان لەلایەن سوپا دەرەكیيەكانەوە خۆی لەخۆیدا مەحكوم نییە. تاڵیبان دەوڵەتێكی مەشروع نییە لە ئەفغانستاندا. دەبێ بڕوخێنرێت. مەسەلەكە لەسەر ئەو دەوڵەتەیە كە لەجێگای دادەمەزرێت، هەروەها زامنكردنی ئازادیو ئیمكانی عەمەلیی دەخالەتی خەڵكی ئەفغانستانە لە دیاریكردنی نیزامی سیاسی ئایندەی ئەم وڵاتەدا.

بەشی سێیەم:

ئاوابوونی ئیسلامی سیاسی

لەدەرەوەی هەردوو جەمسەری بەرامبەركێی كۆنەپەرستانەی ئەمڕۆدا، واتە میلیتاریزمی ئەمریكاو دەوڵەتە غەربیيەكان لەلایەكو بەرەی ئیسلامی سیاسی لەلایەكی تر، فەزای زاڵ بەسەر زۆرینەی خەڵكی ئینساندۆستو ئاشتیخوازی جیهاندا فەزای هەراسانیو نیگەرانیيە. فەزای بێئومێدیيە. هەمووان نیگەرانی ئاڵۆزتربوونی وەزعەكەن: واتە پەرەسەندنی پێشبڕكێی كاری شیتانەو تیرۆر. ئاوارەییو مەرگی سەدان هەزار خەڵكی بێگوناهی ئەفغانستان، پەلاماری كیمایيو میكرۆبیی لەغەربدا، تەقینەوەی سیاسی لەپاكستان، كەوتنەدەستی بۆمبە ئەتۆمیيە "گیرفانی"و "لاپ تۆپ"ەكان بەدەستی ئاوانتۆریستە سیاسیو موتەعەسبە دینیيەكانو تاوانكارانی نێونەتەوەیی. "جەنگی تازەی ئەمریكا"و قۆناغێكی تازە لە خوێنڕشتنێكی جیهانیی لەئاستێكدا كە تەنها ئەمریكا توانای ئەمەی بووەو هەیە. شیعارو ناڕەزایەتیيەكانی خەڵكی شەرافەتمەندی جیهان بەشێوەیەكی گشتی ڕووی لە پاراستنی وەزعی مەوجودو گێڕانەوەیە بۆ خاڵی هاوسەنگیی پێشوو. ئەمە بەشەرییەتێكە كە ئومێدێكی بە ئایندەیەكی باشتر نییە. لەباشترین حاڵەتدا داوای ئارامیی دەكات. لەدەستی بۆمبو جەنگو توندوتیژی هەڵدێت. بەشەرییەتێك كە سەرباری ڕواڵەتی بیرسادەییو كەم هۆشیاریو ملكەچی رۆژانەی، توانا دژی ئینسانیيەكانی ئەو دڕندانەی كە پێیان ناوەتە مەیدان، واتە ئیسلامی سیاسیو میلیتاریزمی ئەمریكا، دەناسنو دەیانەوێت بەهەر قیمەتێك بێت بەر بە كارەساتەكانی دواتر بگرن. لەنێو تەیفی فراوانی ئەو هێزانەی كە بۆ دژایەتی كردنی ئەم كێشمەكێشە هاتوونەتە مەیدان، پاشماوەی گروپە چەپە حاشیەییەكانی ئەوروپاشی لەگەڵدا بێت كە تا 10ی سپتامبەر بە شتێكی كەمتر لە "شۆڕشی جیهانی" رازی نەئەبوون، ئێستا ئارامیی خوازیی، كۆشش بۆ بەرگرتن بە رەوتێك كەبەرێ كەوتووە، كۆشش بۆ پاراستنی وەزعی مەوجودو گەرانەوە بۆ